

KADERNOTA 2023

Gemeente Ameland

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	3
1. Inleiding.....	5
2. Beleid.....	7
Programma 1 Bestuur	9
Programma 2 Sociaal Domein	17
Programma 3 Onderwijs.....	25
Programma 4 Fysieke leefomgeving	29
Programma 5 Economie	41
Programma 6 Duurzaamheid	45
Programma 7 Volkshuisvesting	49
Dekkingsmiddelen	53
3. Financiën.	57
3.1 Inleiding.....	59
3.2 Jaarrekening 2021	61
3.3 Toelichting eerste begrotingswijziging 2022.....	62
3.4 Besluiten ná vaststelling meerjarenbegroting 2022 – 2025	70
3.5 Overige ontwikkelingen met financiële effecten	71
3.6 Cijfermatige startpositie.....	74
3.7 Voorstellen nieuw beleid.....	75
3.8 Financiële eindsituatie, basis voor meerjarenbegroting 2023 - 2026.....	76
Bijlagen	77
Bijlage 1: Eerste begrotingswijziging 2022	79
Bijlage 2: Tweede begrotingswijziging 2022	81
Bijlage 3: Derde begrotingswijziging 2022	85
Bijlage 4: Nieuw beleid kadernota 2023	89

1. Inleiding

Voor u ligt de kadernota 2023, de eerste van deze raadsperiode. In het jaarlijkse ‘kadernotaproces’ wordt de komende (meerjaren)begroting voorbereid. Er worden inhoudelijke afwegingen gemaakt en financiële kaders gesteld.

Op 25 april 2022 is de Raadsagenda 2022-2025 door de gemeenteraad vastgesteld. Deze geeft een overzichtelijk beeld van de opgaven, ambities en kansen op Ameland voor de komende periode en verder. Zoals aangegeven in het coalitieakkoord is het geheel aan voornemens en doelen verwerkt in de kadernota en voorzien van een financiële paragraaf. Voor een optimale leesbaarheid is een verwijstabel “van raadsagenda naar kadernota” bijgevoegd. Zoals bekend wordt het grootste financiële beslag op de komende begroting gelegd door wettelijke taken, bedrijfsvoering, lopend beleid, onderhanden werk en projecten.

Het coalitieakkoord 2022-2026 geeft bovenop de inhoudelijke punten uit de raadsagenda een bestuurlijke beschouwing en samenvattende richting mee. Deze staan als volgt benoemd:

1. Besturen in complexe en snel veranderende tijden;
2. Koers naar de toekomst: meedenken, meepraten, meedoen;
3. De tien meest belangrijke en omvangrijke opgaven en thema’s uit de raadsagenda:
  1. **Leefbaarheid en duurzaamheid** lopen als rode draad door alle beleidsterreinen;
  2. **Energietransitie** alle gebouwen op Ameland naar fossielvrije energie;
  3. **Veerverbinding betrouwbaar en toekomstbestendig** (*gemeente heeft hier geen beslissingsbevoegdheid);
  4. **Welzijnswerk** (toekomst)vraag van burgers is leidend, niet de organisatie, effectievere besteding van middelen;
  5. **Toerisme en vervoer** nieuw beleid is in ontwikkeling en staat in het teken van ‘dempen van de drukte’;
  6. **Sociale en reguliere huisvesting** afmaken lopende projecten, ontwikkelen van nieuwe praktische plannen;
  7. **Ouderenhuisvesting De Stelp** start nieuwbouw begin 2023;
  8. **Personeelshuisvesting** een gezamenlijke kijk op toekomstbestendige huisvesting van werkenden op Ameland;
  9. **Omgevingswet** de invoering van de omgevingswet legt een (onzichtbaar) groot beslag op organisatie en bestuur;
  10. **(On)voorzien** stikstof, corona, vluchtelingenopvang, enz. (nieuwe) ontwikkelingen kunnen ineens zeer urgent zijn.

De genoemde punten verkeren in verschillende fases, vanuit de organisatie is er voor deze en andere onderwerpen uit de raadsagenda veel inzet nodig. Dit wordt gedaan in samenhang met, en aansluitend op, reguliere werkzaamheden. Een integrale benadering is hierbij van belang. Bestaand beleid en punten uit de raadsagenda worden waar mogelijk gekoppeld, aansluitend op punt 7.7 van de raadsagenda.

De spanning tussen wensen en mogelijkheden wordt beheerst door heldere prioritering. Externe inhuur is zo veel mogelijk beperkt tot de grote projectdossiers. De formatie in de begroting 2022 was ongeveer 83,5 fte exclusief de Sociale Werkvoorziening. Omdat de ambities uit de raadsagenda extra beslag leggen op onze organisatie, wordt in deze Kadernota voorgesteld om de formatie in totaal te verhogen naar 87 fte exclusief de Sociale Werkvoorziening. In Programma 1 Bestuur wordt nader ingegaan op specifieke formatiewensen.

In hoofdstuk 2 gaan we in op de verschillende programma's volgens indeling van de programmabegroting. We benoemen per programma wat we willen bereiken, waar we mee bezig zijn en wat het nieuw beleid en de wensen zijn. De belangrijkste actuele onderwerpen zijn per programma genoemd, operationele punten zijn weggelaten. Kijkend naar de raadsagenda benoemen we alle punten.

In hoofdstuk 3 wordt achtereenvolgens een actualisatie van de huidige financiële situatie gegeven, zijn de voorstellen voor nieuw beleid financieel vertaald en is de dekking aangegeven.

Nadat de financiële consequenties van alle gewenste projecten zijn verwerkt, ontstaat er een begroot meerjarensaldo. Deze is hieronder weergegeven.

	2022	2023	2024	2025	2026
Saldi meerjarenbegroting					
2022 - 2026	80.414	147.096	70.104	91.510	-232.212

Daarnaast bedragen de vrij beschikbare reserves respectievelijk € 2.500.000 voor de Algemene Reserve en € 3.943.878 voor de Reserve Projecten per eind 2023.

De meerjarenraming bij deze kadernota laat, met uitzondering van het jaar 2026 positieve cijfers zien en de prognose van de stand van de reserves geeft aan dat er een buffer is voor gewenste projecten en voor eventuele (financiële) tegenvallers.

2. Beleid

Programma 1 Bestuur

De volgende activiteitengroepen vallen onder het programma bestuur:

- Bestuur
- Openbare orde en veiligheid

Bestuur

Wat willen we bereiken?

Willen we als bestuur in complexe omstandigheden stappen voorwaarts blijven zetten, dan helpt het om naast de gebruikelijke 'wat?' en 'hoe?' vraag ook vaker de 'waarom?' met elkaar - en betrokkenen - scherp te krijgen. Het is belangrijk gaandeweg te proberen het onderscheid te zien tussen enerzijds korte termijn crisissen, incidenten en problemen en anderzijds wat we voor ons eiland willen bereiken op de lange termijn. We hopen de opgebouwde open en constructieve houding tussen raad, college en organisatie voort te zetten. In ons handelen en ons beleid staat het belang van de Amelander gemeenschap centraal. We bekijken branche breed per vraagstuk of er een rol voor de gemeente is weggelegd en op welke manier de gemeente dit projectmatig met specialisme en capaciteit kan ondersteunen, conform raadsagendapunt 6.5. Daarnaast is de bestuurlijke zelfstandigheid van het eiland een cruciaal uitgangspunt. Samenwerking blijft belangrijk, zowel met andere Waddengemeenten als op nationaal en internationaal niveau. We zoeken samenwerking met andere gemeenten of regio's wanneer dat effectief en/of efficiënt is.

➔ Raadsagendapunten in dit programma: 1.10 – 6.5 – 7.1 – 7.2 – 7.3

Wat zijn we aan het doen?

Participatievisie

In de raadsagenda staat bij punt 7.1 participatie vermeld. Naast gemeentelijke informatievoorziening en bestuurlijk communicatieadvies wordt in toenemende mate van de gemeente verwacht doelgroepen nog meer te betrekken bij (beleids-)ontwikkelingen. In het voorjaar van 2022 is een nieuwe medewerker communicatie aangenomen, die zich vooral richt op (burger)participatie. Met deze medewerker is een trainings- en coaching programma gestart dat moet leiden tot het opstellen van een participatievisie Ameland.

Eilander beleid

Conform punt 7.2 van onze raadsagenda voeren we op dit moment het gesprek over het eilander beleid, waar de uitgangspunten simpel en doeltreffend een belangrijke rol spelen. Daar wordt kritisch gekeken naar onze beleidstrajecten.

Samenwerking in Waddenverband

In 2019 is de samenwerking in het Waddenverband geëvalueerd, evenals het Waddenconvenant. De belangrijkste conclusie was dat er meer focus in de samenwerking moest worden gebracht. Daar is vorm aan gegeven door het verder ontwikkelen van de onderlinge afspraken (zoals gezamenlijke ondersteuning van bezwarencommissies, dienstverleningsovereenkomsten OOV, onderwijs en gezamenlijke deelname aan SSC Leeuwarden).

Aansluitend op raadsagendapunt 7.3, wordt daarnaast gewerkt aan een Programma voor de Waddeneilanden, dat mede een voorstel is om te komen tot een Regiodeal. Dit programma heeft in 2021 vorm gekregen en is na het bespreken van zienswijzen van de raden door het AB van de GR de Waddeneilanden vastgesteld. Zowel in 2021 als in 2022 is met incidentele middelen bijgedragen aan de voorbereidende programmaorganisatie. Vanaf 2023 worden deze organisatiekosten meegenomen in de begroting van de GR Wadden en dus in de gemeentelijke bijdrage aan de GR.

Samenwerking ICT en informatiebeveiliging

Met een aantal Friese gemeenten wordt in de centrumregeling Shared Service Centrum (SSC) samengewerkt. Dat betekent dat de gemeente Leeuwarden voor ons de ICT-voorzieningen realiseert. Als gemeente nemen we via ambtelijke werkgroepen deel aan de beleidsvorming van het SSC en werken we gezamenlijk aan het uitvoeren van ICT-projecten. Zo wordt de digitale werkomgeving omgebouwd naar een plaats onafhankelijke (samen)werkplek en wordt in 2022 een nieuw social intranet en website voor alle eilanden en waddenkantoor gerealiseerd. Door aanschaf van een nieuw eHRM-pakket is een grote stap gemaakt in het digitaliseren van de processen op HRM-gebied. Nieuwe digitale eisen vanuit bijvoorbeeld de Wet Open Overheid en Wet Elektronische Publicaties worden gezamenlijk opgepakt.

Door het investeren in deze nieuwe ICT-voorzieningen zien we dat de kosten de afgelopen jaren stijgen. Ook de strengere eisen van de overheid op gebied van informatiebeveiliging leiden tot hogere ICT-kosten. Voor 2023 is een basisbedrag van € 30.000 opgenomen voor de kosten van informatiebeveiliging. De stijging van de ICT-kosten is verwerkt in de begroting 2021 en 2022. De kosten voor 2023 zijn vooralsnog op het niveau van 2022 geraamd omdat naar verwachting de kostenstijgingen van vaste diensten worden gecompenseerd door uitstel van geplande projecten en meevallende aanbestedingen. Het college blijft deze kosten langs de lat van nut en noodzaak leggen.

Personeel en organisatie

De uitdaging voor de toekomst is om goed te blijven presteren in uitdagende tijden en te investeren in nieuwe manieren van werken en organiseren. Door de vele ambities, nieuwe en veranderende taken, zoals de omgevingswet en ontwikkelingen op het gebied van dienstverlening en digitalisering en door de veranderende samenleving, moet geïnvesteerd worden in de gemeentelijke organisatie om alle producten en diensten te kunnen leveren. Het gaat dan om extra taken door uitbreiding van areaal en ambities die vanuit de raadsagenda en nieuw beleid ontstaan.

De verdere digitalisering, zaakgericht werken, thuiswerken e.d. vraagt om kennis en capaciteit. Ondanks dat we veel samen doen en/of hebben belegd bij de gemeente Leeuwarden blijft interne kennis en beheer altijd nodig. In de afgelopen jaren zijn we met de beschikbare middelen in staat geweest de benodigde kennis en vaardigheden in de organisatie te borgen, maar we hebben onze grenzen daarin bereikt en hebben extra formatie nodig voor het ontwikkelen en borgen van de kennis en vaardigheden.

De gemeente Ameland wil een volwaardige en zelfstandige gemeente zijn. Nu en in de toekomst hebben we voldoende en goed gekwalificeerd personeel nodig. We willen ons profileren op de arbeidsmarkt en we willen het personeel goed toerusten door hen te stimuleren zich permanent te blijven ontwikkelen. In dat kader is een talentenpool opgezet. Tijdens de corona pandemie is de pool 'up to date gehouden', en er wordt nagedacht over een vervolgtraject en een nieuwe 'werving'. Daarnaast leggen we de verbinding met de Burgemeester Walda Scholengemeenschap, bij bijeenkomsten voor leerlingen in het kader van studiekeuze en oriëntatie op beroep. De gemeente wil zich daar nadrukkelijk presenteren als aantrekkelijke werkgever op het eiland, zodat studenten daar rekening mee kunnen houden bij hun studie- en beroepskeuze. In 2022 heeft dit geleid tot een bezoek van een aantal geïnteresseerde leerlingen aan het gemeentehuis.

Opleiding en ontwikkeling is een belangrijk onderdeel van het beleid in het kader van Personeel & Organisatie. De leidinggevenden stimuleren en faciliteren opleiding en ontwikkeling in de meest brede zin van het woord. Zowel op organisatie-, team- als op individueel niveau worden ieder jaar diverse ontwikkelingsactiviteiten aangeboden en gevolgd. Gemiddeld investeren gemeenten 1,6% van de loonsom, €1.050 per fte. De gemeente Ameland heeft dit recent verhoogd naar 2%. Er is een bedrag van € 1.250 per fte beschikbaar en het opleidingsbudget is verhoogd met € 35.000 per jaar. Medio 2022 zien we dat ongeveer 60% van dit budget is benut.

Op deze wijze blijven we investeren in de organisatie, zodat deze toegerust blijft op toekomstige uitdagingen. Daarmee zal onze organisatie ook in de toekomst een groot deel van het gemeentelijk takenpakket kunnen blijven uitvoeren. Daarnaast zullen wij, indien dat een duidelijke meerwaarde heeft en/of een gemeenschappelijk doel dient, de samenwerking met de andere eilanden blijven zoeken. Als deze twee benaderingen, bijvoorbeeld vanwege de beperkte schaal, niet voldoende perspectief bieden om een taakgebied adequaat uit te voeren, zullen wij de samenwerking met een grote gemeente aan de vaste wal zoeken (zoals nu al is geëffectueerd met de gemeente Leeuwarden op het gebied van ICT).

De huidige formatie per 1 augustus 2022 is 83,5 fte exclusief de Sociale Werkvoorziening. Openstaande vacatures proberen we snel in te vullen, zo zijn er in 2022 reeds 6 vacatures vervuld. Als één van de weinige gemeenten kunnen we vaststellen dat er medio 2022 geen openstaande vacatures zijn. Wanneer het invullen van vacatures in eerste aanleg niet mogelijk blijkt, dan wordt hiervoor indien noodzakelijk tijdelijk personeel ingehuurd. Zo nodig huren wij bij langdurige ziekte eveneens tijdelijk personeel in om noodzakelijke werkzaamheden uit te kunnen blijven voeren. Ten slotte huren wij externe deskundigen in wanneer specialistische kennis in onze organisatie niet aanwezig is. In 2021-2022 hebben we deelgenomen aan een regionaal aanbestedingsproces voor een nieuw E-Hrm pakket. Het aanbesteding- en implementatieproces is succesvol verlopen. We beschikken nu over een integraal systeem, waardoor een aantal andere applicaties (binnen afzienbare tijd) kunnen worden opgezegd. Hierdoor is de kwaliteit van de personeels- en de salarisadministratie verhoogd en leveren we een belangrijke bijdrage aan de noodzakelijke digitalisering. Tenslotte wordt de kwetsbaarheid verminderd omdat we nog maar één pakket gebruiken en wordt de continuïteit gewaarborgd.

In de tweede helft van 2022 laten we door een externe organisatie een risico- inventarisatie en – evaluatie (RI en E) uitvoeren binnen de gemeentelijke organisatie. Met deze RI en E maken we inzichtelijk waar zich de knelpunten binnen onze organisatie bevinden als het gaat om de veiligheid en het welzijn van onze medewerkers. Naar aanleiding van deze RI en E wordt een plan van aanpak gemaakt om deze risico's weg te nemen.

Camminghaslot

Zoals bekend onderzoekt een stichting op dit moment de haalbaarheid van de herbouw van het voormalige Camminghaslot op de oorspronkelijke plek, namelijk de locatie van het huidig gemeentehuis. Voor dit haalbaarheidsonderzoek is via Iepen Mienskipfûns (IMF) een subsidie beschikbaar gekomen, de gemeente cofinancierde deze eerste fase. Dit is aanleiding geweest om beoogde onderhouds-/duurzaamheidsmaatregelen voor het gemeentehuis beperkt op te pakken. De noodzakelijke werkzaamheden zijn inmiddels grotendeels uitgevoerd, daarvoor zijn kredieten beschikbaar gesteld tot € 570.000. Over de tweede fase zullen wij pas een voorstel doen op het moment dat er meer helderheid is over de haalbaarheid van het plan van de genoemde stichting. De stichting heeft aangeboden u binnenkort bij te praten over de stand van zaken van het initiatief. Het ziet er naar uit, dat het initiatief zonder de realisatie van verblijfsrecreatie financieel niet haalbaar is voor de Stichting. We hebben als college geconcludeerd dat verblijfsrecreatie op deze locatie en bij dit plan in het geheel niet gewenst is. Het college is van mening dat wanneer we als gemeenschap de droom hebben om op termijn het Camminghaslot te herbouwen we vanaf 2024 structureel en substantieel zouden moeten gaan sparen. De meest voor de hand liggende functie is dan op termijn een combinatie van een gemeentehuis annex culturele/museale/sociale/maatschappelijke invulling. De vooronderzoeken van de Stichting zijn hierbij van waarde. Door structureel te sparen kunnen opvolgende gemeentebesturen hun commitment aan de herbouw van het Camminghaslot tot uitdrukking brengen en wordt de drempel voor besluitvorming op termijn zo laag mogelijk gemaakt.

Wat willen we aanvullend gaan doen?

Stelpost voorziene uitgaven (€ 1.250.000 en € 1.500.000)

Zoals in programma 4 wordt aangegeven zijn we onder andere bezig met een nieuw onderhoudsplan voor wegen en havens. Deze nieuwe onderhoudsplannen leiden tot nieuwe onderhoudsbudgetten, die naar alle waarschijnlijkheid een stuk hoger zullen zijn dan de ramingen die nu in de begroting zijn opgenomen. Daarnaast staat de gemeente voor verschillende grote opgaven, waaronder de energietransitie van het gemeenschappelijk vastgoed. Dit overwegend wordt in deze kadernota voorgesteld een stelpost op te nemen in de meerjarenbegroting. Hiermee wordt geanticipeerd op de voorziene noodzakelijke uitgaven waarmee de gemeente de komende jaren te maken zal krijgen. Omdat in 2023 meerdere (strategische) plannen hun verdere uitwerking nog moeten krijgen, wordt voorgesteld om voor 2024 een stelpost op te nemen van € 1.250.000 en voor 2025 en 2026 € 1.500.000.

Zowel deze stelpost als de overige wensen voor nieuw beleid leggen een groot financieel beslag op de gemeentelijke begroting. In deze kadernota wordt dan ook een voorstel gedaan om meerdere belastingen en heffingen te verhogen. Zie hiervoor de paragraaf Dekkingsmiddelen.

Samenwerking in Waddenverband (€ 1.800.000 reserveren)

De programmakosten (bijdragen aan concrete projecten) moeten ook gefinancierd worden. Op basis van de inzet voor een programma van € 36 miljoen, met cofinanciering door het rijk, provincie en gemeenten, stellen we daarom voor in de jaren 2023 tot en met 2026 € 1.800.000 te oormerken in de Reserve projecten. In de praktijk moet blijken welke projecten op Ameland vorm krijgen en hoeveel cofinanciering die vragen.

Inmiddels heeft het Rijk een toezegging gedaan van € 5.000.000 voor quick wins woningbouw, waarbij de gemeente Ameland de projecten GWA fase 2, Flexwonen pilot 1 en De Stelp heeft aangedragen.

Samenwerking ICT en informatiebeveiliging

Onze organisatie wil aansluiten bij de wereld om ons heen. Dit betekent een voortzetting van de digitalisering binnen de organisatie en groei naar een papierloze organisatie. Hiervoor zal een plan van aanpak worden opgesteld. Vooral snog worden hiervoor geen extra kosten begroot.

Personeel en organisatie

1fte medewerker technische uitvoering (€ 81.500)

Op het cluster Beheer & Onderhoud komt veel af. Verschillende beheerplannen voor de 'civiele ruimte' zijn in ontwikkeling naast het lopende uitvoerende werk. Ook punt 7.6 van de raadsagenda (een strategisch plan voor de gemeentelijke gebouwen) en punt 3.2 (versnellen verduurzamen gemeentelijke gebouwen), vragen aandacht. Om aan de slag te gaan met de extra taken is extra formatie nodig en een andere werkaanpak en werkverdeling. Daarom wordt 1fte medewerker technische uitvoering gevraagd. De samenwerking binnen het team en met de buitendienst (opzichtersrol) wordt versterkt door daar vanuit management en bestuur extra aandacht aan te geven.

0,3fte medewerker buitendienst (€ 16.800)

Afgelopen periode heeft areaalgroei plaatsgevonden door nieuwe huizen en wijken. Dit zorgt voor meer werk van de buitendienst. In combinatie met een klein beetje vacatureruimte en een generatiepact in de buitendienst wat nadert, kan met 0,3fte extra een nieuwe medewerker buitendienst worden geworven.

1fte opzichter buitendienst (€ 64.000)

Naast een uitbreiding van het areaal is er op het gebied van management en organisatie bij de buitendienst ook meer werk bij gekomen. Hiervoor is 1fte opzichter buitendienst gevraagd.

Daarnaast is de bedoeling dat deze opzichter controles uit zal voeren bij lopende bouwprojecten. Hierdoor wordt de afdeling Beheer en Onderhoud gedeeltelijk ontlast.

0,5fte medewerker ICT (€ 36.250)

De huidige medewerker ICT is middels een dienstverleningsovereenkomst voor 0,5fte aan het werk in het kader van informatiemanagement voor Samenwerkingsverband de Wadden. Hier tegenover staan ook bijdragen geraamd in de begroting. Voor het werk wat hierdoor blijft liggen wordt 0,5fte medewerker ICT gevraagd.

0,5fte formatie voor nieuwe vacatures gepensioneerden & vervanging gepensioneerden (€ 35.500 + € 75.000 incidenteel)

De komende jaren zullen meerdere collega's in de binnendienst achter elkaar de pensioengerechtigde leeftijd bereiken. Naar verwachting zijn niet alle vacatures gemakkelijk te vullen. Een gedeelte van deze collega's werkt deeltijd. Om flexibel te kunnen inspelen op eventuele wensen van kandidaten met betrekking tot omvang van het dienstverband, vragen we een structurele uitbreiding van de formatie van in totaal 0,5fte. In aanloop naar deze pensioendatums is het tevens wenselijk alvast te kunnen starten met werven. Er wordt incidenteel een budget van € 75.000 gevraagd in 2023 voor de financiering van overlap tussen de vervanging en het vertrek van collega's.

Evaluatie partnerschappen (€ 10.000)

De gemeente heeft twee formele partnerschappen met andere gemeenten, namelijk met Kleve in Duitsland en Fanø in Denemarken. Deze partnerschappen zijn gebouwd op historische verbinding (Kleve) en vergelijkbare uitdagingen (Fanø). De afgelopen jaren is er minder aandacht besteed aan de partnerschappen door onder andere de pandemie. Voor de partnerschappen is voor nu € 10.000 nodig, omdat we in 2023 de samenwerkingen willen evalueren.

Openbare orde en veiligheid

Wat willen we bereiken?

Ameland is een gemeente waar iedereen zich prettig, veilig en beschermd voelt. Toezicht en handhaving is nodig voor een veilige en leefbare gemeente. In de raadsagenda is dit vertaald onder punt 1.9 en punt 1.10.

Op een toeristisch eiland als Ameland komen regelmatig veel mensen bij elkaar. Er zijn dan ook afspraken nodig over onder meer het gebruik van de soms beperkte ruimtes, het houden van evenementen, openingstijden het gebruik van voorzieningen en het terugdringen van (geluids)overlast. Ook op het gebied van een aantal specifieke kwesties, bijvoorbeeld scheepvaart ten noorden van Ameland, ontwikkelingen rondom opvang vluchtelingen, de oorlog in Oekraïne, Covid-19 en de vogelgriep blijft aandacht noodzakelijk.

Gelet op de eilandsituatie is het belangrijk dat de verschillende hulpdiensten in noodsituaties snel en gecoördineerd worden ingezet. Iedereen moet immers kunnen vertrouwen op adequate hulp bij ongelukken en calamiteiten.

➔ Raadsagendapunten binnen deze activiteitengroep: 1.9 – 1.10

Wat zijn we aan het doen?

Openbare orde en veiligheid

Het deelplan Bevolkingszorg van de Veiligheidsregio Fryslân wordt momenteel herzien. De gemeente Ameland is aangehaakt om de specifieke eilandsituaties en het Coördinatieteam Waddeneilanden te borgen in de geactualiseerde versie.

De gemeentelijke inzetplannen worden geactualiseerd en er staat voor het najaar een training gepland voor het Team bevolkingszorg en het Gemeentelijke Beleidsteam.

Er wordt momenteel uitvoering gegeven aan het uitvoeringsplan van het Ondermijningbeeld. Hierbij wordt onder andere gewerkt aan de invoering van het BIBOB-beleid, het inrichten van een Ondermijningstafel, worden er in de APVartikelen toegevoegd om beter te kunnen acteren op bepaalde situaties en zijn en is er Friesland breed een convenant Ondermijning afgesloten. Overige punten zoals bewustwording sessies en een voorlichtingscampagne staan nog op het programma. De gemeente is aangehaakt bij de actualisatie van het Samenwerkingsverband Bestrijding Kustverontreiniging door Rijkswaterstaat. In de vernieuwde versie wordt afval afkomstig vanaf een maritiem incident meegenomen in deze regeling. De verwachting is dat deze vernieuwde regeling dit jaar gereed is.

We hebben gezocht en zoeken nog altijd naar onderkomens voor Oekraïense vluchtelingen en er is een protocol opgesteld voor wanneer wij vanuit het verzamelpunt vluchtelingen krijgen toegewezen.

Handhaving

In samenwerking met de veiligheidsregio en de FUMO geven we als gemeente uitvoering aan verschillende taken op het gebied van handhaving. Dit betreft taken zoals illegale bewoning, de alcoholwet, milieu, APV, verkeer en de ruimtelijke ordening.

Voor de reguliere taken is sinds juni dit jaar extra menskracht ingezet om deze handhavingstaken te intensiveren. De taken worden nu meer op een projectmatige manier benaderd, zo wordt er nu meer aandacht aan illegale bewoning besteed. Dit is in overeenstemming met raadsagendapunt 1.10.

Buitengewoon Opsporingsambtenaren (BOA's)

Voor het toezicht op verkeersregels en de Alcoholwet wordt gebruik gemaakt van BOA's. De capaciteit op dit gebied is dit jaar vergroot. Daarnaast is er een start gemaakt met project omgevingskwaliteit beschermde dorpsgezichten, waarbij handhaving een rol speelt. Verdere toelichting in programma 4.

Ten slotte heeft er afstemming plaatsgevonden met andere overheidsorganisaties en de terrein beherende organisaties in een regulier overleg.

Beveiligers

Een van de speerpunten uit het Integraal Veiligheidsbeleid is het terugdringen van (geluids)overlast. Het voornemen voor dit jaar was dan ook dat er beveiliging ingehuurd zou worden om de (geluids)overlast die met name in het hoogseizoen in het centrum van Nes ontstaat te reduceren. In samenspraak met de nachthoreca zijn afspraken gemaakt over de in te zetten periode. Afhankelijk van de ervaringen die nog gedeeld moeten worden aan het eind van dit jaar, zou de beveiliging al dan niet gecontinueerd worden. Eind juli kregen we echter de mededeling dat het gekozen beveiligingsbureau na 1 weekend de opdracht teruggaf omdat men geen personeel meer kon krijgen om het rooster te bezetten. Het is op korte termijn niet meer mogelijk gebleken om voor een vervangende partij te zorgen. We zullen nu naderhand evalueren, zowel objectief als subjectief, hoe de overlast dit zomerseizoen is geweest en of we eventueel nog vervolgstappen moeten nemen voor de zomer van 2023.

Programma 2 Sociaal Domein

De volgende activiteitengroepen vallen onder het programma sociaal domein:

- Algemene voorzieningen
- Sportevenementen
- Musea en culturele voorzieningen
- Maatschappelijke ondersteuning (Wmo)
- Jeugdwet
- Participatiewet

Binnen de activiteitengroep ‘Sportevenementen’ zijn in deze kadernota geen nieuwe noemenswaardige ontwikkelingen te melden, deze activiteitengroep krijgt daarom geen extra toelichting in de uitwerking hieronder.

Algemene voorzieningen

Wat willen we bereiken?

Met algemene voorzieningen wil de gemeente bereiken dat (groepen) inwoners vanuit de eigen vraag laagdrempelig kunnen deelnemen aan en gebruik maken van gemeenschappelijke voorzieningen die ondersteunen bij maatschappelijke deelname, zelfredzaamheid en participatie op Ameland. Het gaat om voorzieningen als bibliotheekwerk, peuteropvang, (jeugd)gezondheidszorg, activiteiten jeugdbeleid, sportvoorzieningen, maatschappelijk werk, welzijnswerk, dorpshuizen, museaal werk, subsidies ouderenhuisvesting met zorg, etc. De inzet van algemene voorzieningen kenmerkt zich door een combinatie van professionals en vrijwilligers en kan de inwoners ondersteuning bieden bij een hulpvraag en/of het meedoen in de samenleving. De inzet heeft een preventieve werking en is voorliggend aan de inzet van individuele, geïndiceerde, hulp/ondersteuning/zorg (in de tweede lijn).

De inzet en het faciliteren van algemene voorzieningen heeft een koppeling met de onderwerpen: Nieuwbouw De Stelp, aanpak ‘jeugdproblematiek’, inclusieve samenleving, toekomstbestendige organisatie en uitvoering welzijnswerk, IKC-vorming, preventief armoedebeleid en beleid/strategie maatschappelijk vastgoed zoals opgenomen in de Raadsagenda 2022-2025.

➔ Raadsagendapunten in deze activiteitengroep: 4.1 – 4.2 – 4.4 – 4.5 – 7.6

Wat zijn we aan het doen?

Beleidskader Sociaal Domein

Samen met de gemeenten Noardeast Fryslân, Dantumadiel en Schiermonnikoog is het beleidskader Sociaal Domein in concept geactualiseerd. Het betreft een beleidskader waarbij op onderdelen enige nuance is per gemeente. Het beleidskader is overkoepelend voor alles wat we doen in het Sociaal Domein. De beleidsontwikkeling en-uitvoering van de diverse onderdelen (algemene voorzieningen, Wmo, Jeugdhulp, Participatie) dienen te passen binnen dit beleidskader. In dit kader kunnen we de uitwerking en uitvoering van de verschillende onderdelen, passend bij de eilandsituatie, voortzetten en/of vernieuwen. Het streven is het geactualiseerde beleidskader nog in 2022 door de raad te laten vaststellen.

Ouderenhuisvesting De Stelp

Het proces van de nieuwbouw van De Stelp zit in de ontwerpfase. In overleg met alle betrokken organisaties en diverse deskundigen is het definitieve ontwerp van de nieuwbouw en omgeving, bijna gereed. In de komende periode wordt deze fase afgerond en zal in het bouwteam de prijs worden bepaald. Uiteindelijk resulteert dit in een investeringsopgave met een rendabel en onrendabel deel. Het streven is in de raadsvergadering van november 2022 de kredietaanvraag voor de nieuwbouw te behandelen. Door diverse ontwikkelingen is het heel lastig om richtinggevend een prijs te geven. Voor nu is het duidelijk dat de prijzen in de bouw enorm zijn gestegen en dat er sprake is van een stijging van de rente. Dit heeft consequenties voor de investeringsopgave en het projectresultaat. De verwachting is dat het beschikbare voorbereidingskrediet van € 875.000 voldoende is om de voorbereidingskosten tot de realisatiefase financieel te dekken.

Voor wat betreft het behoud van het voorzieningenniveau in Hollum en de (proces)afspraken over de benodigde materiële wijzigingen ten aanzien van de sport- en omgevingsvoorzieningen hebben de gemeente, s.c. Amelandia en Dorpsbelang Hollum een intentieverklaring ondertekend. Los van een passende, functionele verbinding tussen de nieuwbouw en bestaande bouw volgt het plan voor renovatie en herontwikkeling van Ons Hol na de realisatie van de nieuwbouw van De Stelp.

Wat betreft de koop van de oude Stelp, inclusief grond, door de gemeente hebben de KwadrantGroep en de gemeente een koopovereenkomst opgesteld. Via een informatiebrief is uw raad hierover geïnformeerd.

In augustus 2021 heeft de gemeente een eerste uitkering van circa € 464.000 ontvangen uit het faillissement van Stichting Vastgoed Pasana. Deze uitkering is toegevoegd aan de Reserve Stelp. De gemeente wacht nog op een uitkering in het faillissement van Pasana Care B.V. In dit faillissement zijn de lopende procedures inmiddels afgerond of ingetrokken en zijn zowel de boedel als de preferente vorderingen voldaan. De curatoren bereiden nu de uitdeling, inclusief de uitkering voor de gemeente, voor. De uitkering in dit faillissement wordt binnenkort verwacht.

Stimuleringslening Woningaanpassingen

Via het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVn) is het, naast het bieden van een startersleningen en een stimuleringslening verduurzamen, mogelijk financieel aantrekkelijke leningen te bieden voor ouderen om woningaanpassingen en -verbeteringen door te voeren in huis zodat langer zelfstandig thuis kan worden gewoond. Het betreft een revolverend fonds. Vorig jaar heeft u bij de kadernota € 150.000 beschikbaar gesteld om dit fonds te kunnen creëren. Het streven is om aan het einde van 2022 een regeling voor uitvoering van deze aanpak gereed te hebben en aan de raad een voorstel te doen.

Professionalisering Welzijnswerk

Voor de uitwerking van de nieuwe visie op het welzijnswerk is in 2021 door de samenwerkingspartners Sociaal Cultureel Werk Ameland, 't Wantij en 't Camminghahuus onderzocht of er één uitvoeringsorganisatie Welzijn Ameland kan worden opgezet. Deze opzet bleek niet haalbaar. Los hiervan heeft de Rekenkamercommissie Waddeneilanden onderzoek gedaan naar het reilen en zeilen van het Sociaal Cultureel Werk Ameland. Op basis van de aanbevelingen uit dit rapport en het resultaat van het onderzoek naar de opzet van één uitvoeringsorganisatie welzijn doet de gemeente aanvullend onderzoek naar een lokaal passende organisatorische opzet van het welzijnswerk. Hierbij wordt ook de verbinding met het gebiedsteam en de buurtsportcoaches bekeken. De verwachting is dat dit onderzoek in het derde kwartaal 2022 is afgerond waarna, mede in overleg met de samenwerkingspartners, een keuze kan worden gemaakt en een uitvoeringsplan kan worden opgesteld. Als dit lukt zal de uitrol van het uitvoeringsplan voor de nieuwe organisatorische opzet medio 2023 van start gaan. In 2022 is er voor professionalisering welzijnswerk

een bedrag van € 40.000 beschikbaar. In 2022 wordt daarvan circa € 20.000 ingezet voor inbreng van externe deskundigheid bij het onderzoek naar een lokaal passende organisatorische opzet.

Sportbehoefte en sportaccommodatie

De gemeente Ameland heeft in de zomer van 2021 Sport Fryslân opdracht gegeven om te onderzoeken wat de Amelandse sportverenigingen nodig hebben om vitaal en toekomstbestendig te worden en te blijven. Door verschillende maatschappelijke ontwikkelingen, de vergrijzing en de afname van jongeren (ontgroening) op Ameland is het voor de beweegaanbieders de vraag hoe ze toekomstbestendig kunnen blijven functioneren. De aanbevelingen en conclusies in het rapport geven de beweegaanbieders handvaten om acties in te zetten die hieraan bijdragen.

Wat willen we aanvullend gaan doen?

Ameland toegankelijk voor iedereen

Dit kopje is gewijd aan raadsagendapunt 4.4. Aan de Jeugdwet, Wmo en Participatiewet is planmatige uitvoering van het VN-verdrag, rechten voor mensen met een handicap, toegevoegd. In eerste instantie is het doel in overleg met de inwoners met lichamelijke, psychische en/of verstandelijke beperkingen en chronische ziekten een lokale inclusie agenda op te stellen. In deze agenda staan haalbare speerpunten waarmee de komende jaren gericht kan worden gewerkt aan maatregelen om de toegankelijkheid van onderwijs, werk, wonen, omgeving, informatie, gebouwen, mobiliteit, passende zorg en ondersteuning goed te regelen. Hierbij zullen zaken die in dit kader al goed zijn georganiseerd worden gecontinueerd. Bij nieuw beleid dient rekening gehouden te worden met de positie van mensen met een beperking.

We streven ernaar het opstellen van de lokale inclusie agenda in 2023 te realiseren. Dit vraagt inzet van reguliere formatie.

Actualiseren Sport- en beweegbeleid

Het sport- en beweegbeleid draagt bij aan een gezonde leefstijl, sociale cohesie en meedoen in de eilandsamenleving. Het huidige sport- en beweegbeleid is verouderd. Het streven is in 2023 het sport- en beweegbeleid in overleg met de samenwerkingspartners te actualiseren. Naast de inzet van reguliere formatie is het nodig in dit proces externe deskundigen in te zetten. Hiervoor wordt gevraagd een budget van € 24.000 beschikbaar te stellen.

Woonvisie

Voor het opstellen van een toekomstbestendige Woonvisie wordt verwezen naar Programma 7 van de kadernota. In de woonvisie zal ook ingegaan worden op zorg-woonvragen op Ameland.

Beleid Maatschappelijk Vastgoed

De gemeente heeft relatief veel gebouwen in bezit. Kijkend naar raadsagendapunt 7.6 is het wenselijk om hiervoor maatschappelijk vastgoed beleid te maken. Voor de musea geldt vanaf 2021 een erfpachtconstructie. Voor scholen geldt een wettelijk verplicht integraal huisvestingsplan. Daar kunnen de kinder- en peuteropvang bij worden betrokken. Dit wordt verder toegelicht bij programma 3, onderwijs.

De gemeente kent geen eenduidig beleid maatschappelijk vastgoed. Er moet gekeken worden naar het maatschappelijk nut en de noodzaak van de gebouwen voor nu en in de toekomst, mede in relatie tot de duurzaamheidseis. Er is geen heldere visie op de functie, rol en mogelijkheden van het maatschappelijk vastgoed. Het streven is in 2023 te starten het beleid maatschappelijk vastgoed op te stellen en een startnotitie voor het strategisch plan gemeenschappelijke gebouwen te maken. Dit vraagt inzet van reguliere formatie en inzet van externe deskundigheid. Voor het laatste punt wordt een bedrag van € 24.000 nodig geacht.

Accommodatie voetbalcomplex Nes-Buren

In het verlengde van het onderzoek naar sportbehoefte en sportaccommodaties is in opdracht van de gemeente onderzoek uitgevoerd door sport Fryslân. Op basis van de demografische ontwikkeling, de verwachte deelname aan voetbal, de ontwikkeling van de ledenaantallen, de normen voor het voorzieningsniveau van voetbalaccommodatie, etc. is in het rapport de minimale omvang van eventuele nieuwbouw aangegeven. Er zijn een aantal ontwikkelingen in een bredere context die ook van invloed zijn op de toekomst van deze accommodatie:

- Onderzoek verduurzamingsmogelijkheden gemeentelijke gebouwen. De accommodatie op voetbalcomplex Nes-Buren is in dit onderzoek opgenomen.
- Mogelijke opzet van beleid maatschappelijk vastgoed (verwerven, vernieuwen, verduurzamen, aanpassen, verhuren, onderhouden, etc.).

Voorgesteld wordt voor 2023 een krediet van € 50.000 beschikbaar te stellen voor de inhuur van deskundigheid om een plan voor de accommodatie op voetbalcomplex Nes-Buren voor te bereiden.

Musea en culturele voorzieningen

Wat willen we bereiken?

Met de activiteitengroep musea en culturele voorzieningen streven we behoud en expositie van het specifieke eilander cultuurhistorisch erfgoed en natuurlijke waarden na. Stichting Amelandse Musea (STAM) exploiteert een aantal musea in gebouwen die deels van gemeente Ameland zijn. De Musea vormen een belangrijk onderdeel van het toeristische aanbod op het eiland. Onder het cultuurhistorisch erfgoed vallen ook historische kerken, begraafplaatsen en dergelijke. Daarnaast is de STAM nadrukkelijk betrokken bij onderzoeken en het behoud van de flora, fauna en de natuur op Ameland.

Wat willen we aanvullend gaan doen?

Subsidie STAM vanaf 2023

Om onderbouwd het reguliere subsidiebedrag voor de STAM te bepalen hebben we samen met de STAM nagedacht over de opzet en hoogte vanaf 2023. Er is nu onvoldoende sprake van een onderbouwing van de subsidie. Dit is door de jaren heen 'zo gegroeid'. Met de subsidie wordt, beoogd de Amelandse cultuur- historische en natuurwaarden te ontwikkelen en te borgen inclusief exposities en activiteiten, en eilanders met een afstand tot de arbeidsmarkt werk te bieden, te begeleiden en mee te laten doen in de samenleving. Inmiddels zijn die subsidielijnen benoemd:

- Collectiebeheer van Amelandse Kunstschaten en exposities;
- Educatie met de focus op (eilander) scholen;
- Dagelijkse Begeleiding van medewerkers met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Voor deze subsidielijnen zijn drie scenario's opgesteld, met daaraan gekoppeld de benodigde fte's. Hieruit volgt een lichte variant, gemiddelde variant en uitgebreide variant. Voorgesteld wordt om de gemiddelde variant in de begroting te verwerken. Deze impliceert de inzet van 0,8 fte voor collecties en exposities, 1,2 fte educatieve programma's (inclusief excursies, lessen, etc.) en 0,5 fte (dagelijkse) begeleiding medewerkers/inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt. Deze subsidiabele activiteiten gekoppeld aan formatie komt, inclusief overhead, uit op een subsidie van circa € 150.000. Voorgesteld wordt deze subsidie, inclusief indexering salariskosten op basis van de museum-cao, vanaf 2023 beschikbaar te stellen. De huidige subsidie bedraagt circa € 135.000. In combinatie met de activiteiten die voor STAM eigen inkomsten genereren (entreegelden, bijdragen voor excursies/activiteiten, verkoop producten, andere subsidies) kan de STAM de exploitatie van het geheel en de ontwikkelingen hierin realiseren.

De subsidie voor gebouwen is hier buiten beschouwing gelaten, omdat hiervoor via de erfpachtconstructie vanaf 2021 subsidieafspraken zijn gemaakt.

Wat de subsidieverlening in het algemeen betreft is de gemeente bezig de subsidieverlening steeds meer resultaatgericht op te zetten en uit te voeren.

Maatschappelijke ondersteuning (Wmo)

Wat willen we bereiken?

Inwoners van Ameland, ook inwoners met beperkingen, kunnen zo lang mogelijk zelfstandig wonen en deelnemen aan de samenleving en sociale activiteiten. Wanneer inwoners in hun dagelijks functioneren problemen ervaren, biedt de gemeente via de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) hulp in de vorm van bijvoorbeeld woningaanpassingen, hulpmiddelen, vervoersvoorzieningen, begeleiding/dagopvang en huishoudelijk hulp.

Een belangrijk uitgangspunt hierbij is zelfredzaamheid, de toepassing van het eigen netwerk en het gebruik van algemene voorzieningen. Op het moment dat dit onvoldoende is, kunnen aanvullend individuele voorzieningen worden ingezet. De inzet van maatschappelijke ondersteuning heeft een koppeling met het onderwerp begeleid wonen zoals opgenomen in de Raadsagenda 2022-2025.

➔ Raadsagendapunten in deze activiteitengroep: 4.2

Wat zijn we aan het doen?

Individuele voorzieningen

In situaties waarin inwoners, aanvullend op hulp/ondersteuning vanuit het eigen sociale netwerk en algemene voorzieningen, specifieke hulp/ondersteuning nodig hebben worden in overleg tussen inwoners en medewerkers van het gebiedsteam individuele voorzieningen Wmo (hulp bij het huishouden, hulpmiddelen, vervoersvoorziening, woningaanpassing, begeleiding/dagbesteding) georganiseerd en ingezet.

Wat gaan we aanvullend doen?

Begeleid wonen

Gelet op de eilandsituatie en de schaal van Ameland is het wenselijk duidelijk te krijgen wat nodig, mogelijk en haalbaar is om te komen tot een meer gestructureerde opzet van begeleiding bij wonen. Dit punt staat genoemd in de raadsagenda onder 4.2. Hierbij is het structureel en gericht kunnen bieden van verschillende vormen van professionele begeleiding in combinatie met mantelzorg vanuit het eigen sociaal netwerk en de inzet van algemene voorzieningen de belangrijkste randvoorwaarde. Dit is tevens een knelpunt in het huidige zorglandschap op ons eiland. De mogelijkheden en haalbaarheid van de inzet van verschillende vormen van begeleiding/zorg bij wonen dienen helder te zijn. Op basis van de resultaten hiervan kan voor wonen (beschikbaarheid van woningen/appartementen al dan niet in geclusterde vorm) sneller en relatief eenvoudig aangepaste oplossingen gevonden/geboden worden. De huidige situaties waarbij sprake is van (ambulante) begeleiding bij wonen zullen hierbij worden meegenomen.

Het idee is om in 2023 de inhoudelijke vraag en mogelijkheden nader te onderzoeken om de haalbaarheid van met name de begeleiding helder te krijgen. Indien nodig zal tijdelijk externe deskundigheid worden ingezet, hier is in de begroting budget voor beschikbaar.

Jeugdwet

Wat willen we bereiken?

Jongeren op Ameland groeien veilig en gezond op tot volwassenen. Voor het opgroeien en ontwikkelen van jongeren is een sterke samenleving nodig. De opvoeding vindt plaats binnen de gezinnen, het onderwijs en in de buurt. Wanneer door omstandigheden onvoldoende sprake is van een gezonde en veilige ontwikkeling, kan basishulp worden geboden via huisarts, jeugdgezondheidszorg, maatschappelijk werk, welzijnswerk, of het gebiedsteam. Wanneer deze lichte ondersteuning niet volstaat, wordt gespecialiseerde jeugdhulp ingezet.

→ Raadsagendapunten in deze activiteitengroep: 4.3 – 4.6

Wat zijn we aan het doen?

Plan preventie/toezicht en handhaving vermindering alcohol en drugsgebruik jongeren

In het eerste halfjaar van 2022 is in samenspraak met focusgroepen (ouders/verzorgers en jongeren) en 'sleutelfiguren' van organisaties die op Ameland werken met jeugd een kwalitatieve nulmeting wat betreft het alcohol- en drugsgebruik onder jongeren gedaan door het Trimbosinstituut. De conclusies en aanbevelingen uit het rapport zijn, rekening houdend met een nuancering van één van de aanbevelingen, door het college overgenomen. De aanbevelingen worden in toekomstige acties uitgewerkt om concreet aan verbeteringen te werken.

Activiteitenplan jeugdbeleid

Het streven is het activiteitenplan voor het jeugdbeleid in samenspraak met de samenwerkingspartners in het 3e/4e kwartaal van 2022 te actualiseren. Hiermee zetten we in op raadsagendapunt 4.3. Vanaf 2023 kunnen activiteiten met nieuwe accenten worden ingezet en kunnen andere activiteiten worden voortgezet of stopgezet.

Individuele voorzieningen

In gevallen met een specialistische opvoed- en opgroeivraag wordt in overleg met de ouders/verzorgers van jeugdigen en de jeugdigen specialistische jeugdhulp ingezet. Dit is aanvullend op de inzet van meer preventieve activiteiten (algemene voorzieningen) zoals bijvoorbeeld de jeugdgezondheidszorg en het zorgaanbod in het onderwijs.

Participatiewet

Wat willen we bereiken?

Inwoners nemen naar hun mogelijkheden deel aan het arbeidsproces. Wanneer mensen niet zelfstandig in staat zijn om het wettelijk minimumloon te verdienen, biedt de gemeente via de Participatiewet ondersteuning. Bij voorkeur wordt getracht om mensen regulier werk te bieden. Wanneer dit niet lukt, worden extra instrumenten ingezet. Inwoners die moeten rondkomen van een laag inkomen en niet in eigen onderhoud kunnen voorzien, kunnen financiële steun ontvangen in de vorm van bijvoorbeeld bijzondere bijstand of kwijtschelding van gemeentelijke belastingen. Ter voorkoming van en begeleiding bij financiële problemen wordt financieel advies gegeven.

→ Raadsagendapunten in deze activiteitengroep: 4.7

Wat zijn we aan het doen?

Individuele voorzieningen

In het algemeen wordt ingezet op het aan de voorkant organiseren van werk en inkomen en het voorkomen van schulden. Voor inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt wordt laagdrempelig de mogelijkheid geboden om met inzet van loonkostensubsidie en begeleiding het wettelijk minimumloon te verdienen en mee te doen in de samenleving. Als dit uiteindelijk niet haalbaar blijkt worden bijstandsuitkeringen ingezet. In bijzondere situaties kunnen inwoners met een laag inkomen (bijstand, of alleen AOW) voor noodzakelijk te maken kosten bijzondere bijstand ontvangen en/of kunnen gemeentelijke belastingen worden kwijtgescholden.

Wat willen we aanvullend gaan doen?

Vroeg signalering schulden

In het kader van preventie is het wenselijk en nodig inwoners met (dreigende) schulden vroegtijdig te ondersteunen bij het voorkomen of wegnemen ervan. Om dit nadrukkelijker te kunnen doen gaat de gemeente gebruik maken van een specifieke applicatie. Op basis van signalen van betalingsachterstanden door zorgverzekeraars, energiebedrijven, woningverhuurders en drinkwaterbedrijven kan de gemeente proactief inwoners met betalingsachterstanden benaderen en hulp aanbieden. Deze aanpak vraagt extra inzet van de reguliere formatie. De kosten van de applicatie (circa € 3.500 per jaar) worden via de reguliere ICT begroting financieel gedekt.

Programma 3 Onderwijs

De volgende activiteitengroepen vallen onder het programma onderwijs:

- Openbaar primair en voortgezet onderwijs
- Lokaal onderwijs beleid

Openbaar primair en voortgezet onderwijs

Wat willen we bereiken?

We willen het openbaar primair - en het openbaar voortgezet onderwijs faciliteren door het bieden van administratieve en beleidsmatige ondersteuning. De kwaliteit van het onderwijs heeft grote invloed op de toekomst van onze jeugd. De verantwoordelijkheid daarvoor ligt op basis van de wettelijke taak bij de schoolbesturen, de ouders, de leerlingen, de onderwijsinspectie en de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Dit sluit aan bij punt 4.6 uit de raadsagenda.

➔ Raadsagendapunt in deze activiteitengroep: 4.6

Wat zijn we aan het doen?

Intern toezicht openbaar onderwijs

De afgelopen periode zijn er na een herstelopdracht met betrekking tot de bestuurscommissie openbaar basisonderwijs een aantal verbeteringen aangebracht in het intern toezicht. Na de verkiezingen is er via een verordening een permanente commissie intern toezicht ingericht. Deze commissie gaat haar wettelijke taak uitvoeren door onder andere gesprekken te voeren met verschillende geledingen.

Bestuurlijk fusie proces basisonderwijs West Ameland

De besturen en directies van de scholen voor basisonderwijs op West Ameland hebben zich voorgenomen bestuurlijk te gaan fuseren. Voor het openbaar basisonderwijs betekent dat een verzelfstandiging. Er zijn werkgroepen en een stuurgroep ingericht. De verwachting is dat voor het einde van 2022 een eindrapport aan de besturen zal worden gestuurd.

Ondersteuning directies en besturen openbaar onderwijs

We voeren administraties (financiële-, personele- en salaris-) voor de beide besturen en drie scholen. Daarnaast voeren we taken uit op het gebied van onderhoudsbeheer en bieden wij beleidsmatige en administratieve ondersteuning.

Wat willen we aanvullend gaan doen?

Accountant

Op basis van een aanbestedingsprocedure is er een andere accountant aangewezen voor het openbaar onderwijs. We gaan in nauw overleg met de accountant het proces voor de totstandkoming van de jaarrekeningen van het openbaar onderwijs optimaliseren. Deze activiteiten starten in de loop van 2022 en moeten uiteindelijk leiden tot goedkeurende accountantsverklaringen en kwalitatief goede jaarrekeningen over het kalenderjaar 2022.

Bestuur en intern toezicht

Zoals eerder voorgenomen, gaan we de komende periode de leden van de commissie intern toezicht begeleiden, trainen en een toezichtkader voor de Burgemeester Walda Scholengemeenschap (BWS) vaststellen. Daarnaast heeft de inspectie in mei en juni een vierjaarlijks onderzoek uitgevoerd bij het bestuur en de BWS. Onderzocht is of de sturing door het bestuur op de kwaliteit van het onderwijs op orde is, of er sprake is van deugdelijk financieel beheer en hoe dit bijdraagt aan de kernfunctie

van het onderwijs. Binnenkort zal het rapport van de inspectie door de inspectie worden vastgesteld. Hierin wordt een bestuurlijke reactie van het college van burgemeester en wethouders opgenomen. Er komen conclusies uit die zullen leiden tot een herstelopdracht en noodzakelijke activiteiten. Het voornemen bestaat de gemeente hierbij door een externe deskundige te laten ondersteunen. De lasten die hiermee gepaard gaan, kunnen uit de exploitatie of de algemene reserve van de BWS worden betaald.

Lokaal onderwijs beleid

Wat willen we bereiken?

De eilander jeugd mogelijkheden bieden zich te ontplooiën tot zelfstandige burgers, zodat ze in sociaal economisch en maatschappelijk opzicht op een goede wijze in de samenleving kunnen functioneren.

→ Raadsagendapunt in deze activiteitengroep: 4.6

Wat zijn we aan het doen?

Schoolbegeleiding

In overleg en overeenstemming met de gemeenten van de andere Friese Waddeneilanden en de schoolbesturen voor Primair Onderwijs op de Friese Waddeneilanden is er een overeenkomst gesloten met Cedin voor de periode 2022-2026. Dit betekent dat het lokale aanvullende beleid met betrekking tot de verdubbeling van de middelen voor schoolbegeleiding door de gemeente, wordt gecontinueerd de komende vier jaren.

Verordeningen leerlingenvervoer en voorzieningen huisvesting onderwijs

Voor alle Friese Waddeneilanden zijn deze verordeningen opgesteld, in procedure gebracht en vastgesteld. Dit is binnen de dienstverleningsovereenkomst lokaal onderwijs beleid de Friese Waddeneilanden, waar de gemeente Ameland de uitvoerende partij is, tot stand gekomen. Hiermee beschikken alle eilanden over actuele verordeningen.

Plus klassen Primair en Voorgezet onderwijs

Zowel in het basis- als in het voortgezet onderwijs is een plus klas opgericht. De gemeente Ameland ondersteunt deze activiteiten door subsidie te verlenen. De subsidie in het basisonderwijs wordt gedeeltelijk betaald uit de middelen in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs (NPO), de subsidie van het voortgezet onderwijs komt volledig uit deze middelen.

Nationaal Programma Onderwijs

De gemeenten krijgen van het rijk over de periode van 1 augustus 2021 tot en met 31 juli 2023 financiële middelen. Het doel is onderwijsvertragingen in te lopen en het moet leerlingen ondersteuning bieden die het moeilijk hebben als gevolg van schoolsluiting en corona. De gemeente heeft in overleg en overeenstemming met de scholen een plan ontwikkeld, dat aansluit bij bestaande beleidsvoornemens in het onderwijs op Ameland. Het plan wordt nu geïmplementeerd.

Aanvullend dyslexiebeleid

Op basis van een raadsbesluit is in het verleden onderzoek gedaan naar het voorkomen van dyslexie op Ameland. Er is voor gekozen extra financiële middelen beschikbaar te stellen voor leerlingen met dyslexie of ernstige taal- of leesproblemen die niet in aanmerking komen voor een indicatie- en behandeling op grond van de regeling voor ernstige dyslexie. Er is een kracht geworven die op Ameland woonachtig is en daarmee is de ondersteuning voor het basisonderwijs flexibeler en minder kwetsbaar geworden. Ondersteuning wordt zowel voor het basisonderwijs als het voortgezet onderwijs geboden, in de vorm van financiële middelen voor begeleiding, behandeling, scholing en aanvullend materiaal.

Wat willen we aanvullend gaan doen?

Huisvesting onderwijs, peuterspeelzaalwerk – kinderopvang

De komende periode komt er een wettelijke verplichting voor gemeenten een integraal huisvestingsplan onderwijs op te stellen, samen met de schoolbesturen. Los van deze verplichting zijn er diverse redenen een visie op huisvesting in het onderwijs en de opvang te ontwikkelen. Op rijksniveau speelt bovendien een discussie over de kwaliteit van onderwijshuisvesting, inclusief de hoogte van de bekostiging van gemeenten in het gemeentefonds voor onderwijshuisvesting. Verder komt de verplichting om gemeentelijk vastgoed, waaronder de schoolgebouwen, te verduurzamen met een daarbij behorende financiële opgave. Daarnaast zijn er op Ameland diverse oudere gebouwen, waarbij voor het binnenklimaat verbeteringen nodig zijn. Het is gewenst in overleg met partijen tot een visie en keuzes te komen, gebaseerd op de raadsagenda conform punt 7.6, en het voornemen om doorlopende leerlijnen (integrale kind centra) verder te besturen en voor Ameland uit te werken.

Als onderdeel van deze integrale visie zal ook voor de Burgemeester Walda School (BWS) een visie op huisvesting worden ontwikkeld. Over enkele jaren verdwijnen de gemengde en theoretische leerweg om plaats te maken voor een praktijkgericht programma. Deze verandering heeft waarschijnlijk een gewenste aanpassing van de huisvesting tot gevolg. Het is daarnaast noodzakelijk om na te denken over een mogelijke integratie van de Ameland Academy en/of de Waddencampus binnen de BWS.

Bestuurlijk fusie proces basisonderwijs West Ameland

Als lokale overheid heeft de gemeente Ameland dit voorbereidingsproces financieel gesteund in de vorm van een subsidie voor externe inhuur. Na afloop van deze begeleiding kan het zijn dat er vervolgvactiteiten uitgevoerd gaan worden. Dit hangt af van de resultaten van het onderzoek en de besluiten van de besturen. Mogelijk wordt voor de kosten van het vervolg een beroep op de gemeente gedaan.

Programma 4 Fysieke leefomgeving

Fysieke leefomgeving heeft betrekking op het goed wonen, werken en recreëren op Ameland. In dit programma komen de volgende activiteitengroepen aan bod:

- Infrastructuur
- Openbare Ruimte
- Afval en milieu
- Ruimtelijke ordening

Vervolgens komt het onderwerp grondexploitaties nog aan bod. Dit betreft geen activiteitengroep, maar heeft een nadelig effect op het begrotingsaldo van 2022. Dit wordt hier verder toegelicht.

Infrastructuur

Wat willen we bereiken?

Gemeente Ameland is als eigenaar of (mede)beheerder verantwoordelijk voor de kwaliteit en staat van onderhoud van de infrastructurele voorzieningen. Voor de gemeentelijke infrastructuur streven we naar een behoud van het hoge kwaliteitsniveau. Werkzaamheden zijn in principe gebaseerd op actuele beheer- en onderhoudsplannen. Het streven is begin 2023 een nieuw wegenonderhoudsplan voor te leggen aan de raad, conform punt 5.6 van de raadsagenda. Dit in combinatie met punt 1.2 van de raadsagenda om zo veel mogelijk koppelkansen te benutten met de revitalisatie en reconstructie 2.0 van dorpen en wijken. Hiervoor wordt een meerjarenaanpak/-planning gemaakt. Naast de werkzaamheden die voortvloeien uit deze plannen, zijn er incidentele ontwikkelingen die extra planvorming vragen. De vervoersvisie, raadsagendapunt 5.1, wordt nader uitgewerkt wanneer het toeristisch beleid is vastgesteld.

Tevens wordt ingezet op goede oplossingen voor de veerverbinding, zowel op de korte als de lange termijn om een betrouwbare veerverbinding te blijven nastreven. Dit sluit aan bij punt 5.2 en punt 5.3 van de raadsagenda. Wij blijven in gesprek met het Rijk en de regio over een lange termijn oplossingsrichting gericht op 2029, het jaar waarin de nieuwe concessieperiode start.

➔ Raadsagendapunten binnen deze activiteitengroep: 1.2 – 5.1 – 5.2 – 5.3 – 5.4 – 5.5 – 5.6

Wat zijn we aan het doen?

Herinrichting jachthaven

In kwartaal 3 van 2022 wordt de golfbreker in de jachthaven geplaatst, de planning is verder vertraagd. Door de grote prijsstijgingen is de golfbreker duurder dan begroot. Dit heeft geleid tot een bijraming van het budget van € 35.000. Middels een raadsbrief bent u hierover op de hoogte gesteld. Daarnaast bent u bij de slotwijziging van 2021 geïnformeerd over een extra budget van € 25.000. Met de plaatsing van de golfbreker is het huidige project van de herinrichting van de jachthaven afgerond. Om de investering af te ronden en rechtmatig te laten verlopen, wordt in het voorstel bij deze Kadernota een aanvullend krediet gevraagd van € 65.000 (€ 25.000 + € 35.000 + € 5.000).

Onderhoud havens

Het beheerplan havens wordt nog dit jaar aangeboden aan de raad ter vaststelling. Dan wordt ook het onderhoudsbudget voor havens behandeld. Om de havens op diepte te houden is een inspanning vereist die in 2022 reeds leidt tot een overschrijding van € 25.000 van het beschikbare onderhoudsbudget. Dit is verwerkt in de begrotingswijziging bij deze kadernota. De verwachting voor het onderhoudsbudget voor havens is dat er structureel meer budget nodig is.

Straatmeubilair Hagedoornveld

Het plaatsen van het straatmeubilair doen we in overleg met Staatsbosbeheer. Naar verwachting wordt het straatmeubilair eind 2022 geplaatst, hiervoor gebruiken we het extra beschikbaar gestelde budget van € 8.000. Ter overbrugging is tijdelijk straatmeubilair aanwezig.

Onderhoud wegen

In 2022 zijn tot het moment van schrijven verschillende wegen onderhouden: de Jan Jacobsweg, het Fabriekspad, de Molenweg deels (Nes) en het Abehiem. Enkele andere locaties zijn in onderhoud. Hierbij is alleen noodzakelijk (klein)onderhoud uitgevoerd. Dit is nodig om de veiligheid op deze wegen te waarborgen.

Ten behoeve van een nieuw wegenbeheerplan zijn dit jaar alle wegen geïnspecteerd en geïventariseerd. De gegevens worden verwerkt in een beheerbestand. Het nieuwe onderhoudsplan wordt begin 2023 aangeboden aan de raad. Op basis van dit plan zal ook een nieuwe berekening worden gemaakt van de jaarlijkse onderhoudskosten, welke naar verwachting een stuk hoger zullen uitvallen dan nu reeds is opgenomen in de begroting.

Reconstructie 2.0

De raadsagenda heeft de reconstructie 2.0 opgenomen onder punt 1.2. Beoogd wordt, dat alle gebieden binnen de bebouwde kom aan de hedendaagse behoeften voldoen, zoals groen, parkeergelegenheid en beeldkwaliteit. De uiteindelijk planvorming ontstaat door deze ambities te laten integreren met andere opgaven die onder andere uit het wegenbeheersplan en gemeentelijk rioleringsplan komen.

De dorpscentra zijn tussen 2005 en 2020 opgeknapt en waar nodig is de openbare ruimte opnieuw ingericht. De komende 10-15 jaar verdient het gebied rond de centra binnen de bebouwde kom de aandacht. Gekeken wordt of en waar de inrichting van de openbare ruimte aangepast moet worden om weer goed te functioneren en de gewenste uitstraling te bieden. Naast onder andere groen, wegen, en straatmeubilair gaat het ook om riool en het afkoppelen van hemelwater. De aanpak wordt nader uitgewerkt.

Onderzoek Geopolymeerbeton

De verwachting is dat dit najaar de studie naar de toepasbaarheid van geopolymeerbeton wordt afgerond. Wanneer de resultaten positief zijn, dan kan dit verhardingstype in toekomstige situaties meegenomen worden in de afweging bij de aanleg / renovatie van een (fiets)pad of weg.

Reconstructie Baron Rengersweg / Nesserweg

De Baron Rengersweg en een deel van de Nesserweg staan in 2022 in de planning voor onderhoud. Naast het onderhoud willen we de openbare ruimte opnieuw inrichten en toekomstbestendig maken. Voor deze reconstructie is in de begroting reeds een budget beschikbaar gesteld van € 127.500 voor 2022.

Wat willen we aanvullend gaan doen?

Vliegveld (€ 87.000 incidenteel, € 52.000 aanvullend structureel)

Het transportmiddel voor baaninspectie en het herstellen van schade aan de baan is aangeschaft en we zijn binnen het beschikbaar gestelde budget gebleven van € 13.000. In de kadernota van 2020 is een budget beschikbaar gesteld van € 30.000 voor de beregeningsinstallatie van het vliegveld. De verwachting is dat de werkzaamheden eind 2022 zijn uitgevoerd.

Op basis van een geactualiseerde calculatie voor de kosten voor de kwaliteitsimpuls van het vliegveld is gebleken, dat de lasten van de nieuwbouw substantieel hoger zullen zijn dan in de vorige kadernota was voorzien. Diverse factoren, waaronder een sterke stijging van de bouwkosten, zijn daarop van invloed. Op basis van de thans bekende informatie moet rekening worden gehouden met een eenmalige bijdrage van € 87.000 en een kapitaallast van € 52.000 aanvullend op de kapitaallasten die reeds in de begroting zijn opgenomen. In oktober volgt een raadsvoorstel voor deze nieuwe investering.

Onderzoek parkeren omgeving veerdam (€ 15.000 + € 140.000 investering)

Er wordt een quick-scan uitgevoerd naar de verschillende alternatieven om het (lang)parkeren in de omgeving van de veerdam te bevorderen. Deze alternatieven zullen op kosten worden gezet en een voorkeursalternatief zal ter besluitvorming worden aangeboden. We stellen u voor een dekking op te nemen van € 15.000 om een quick scan op te kunnen stellen, en rekening te houden met een investering van € 140.000. We komen met een voorstel naar de raad op basis van de quick scan.

Veerverbinding (€ 22.500)

Om de strategische positie van de gemeente Ameland in het veerdienst dossier te versterken en ambtelijke continuïteit in dit dossier te waarborgen is het wenselijk de ambtelijke inzet uit te breiden. Een extern specialist zal zich bezig houden met alle zaken die spelen rondom de veerdienst en die door u zijn genoemd in de raadsagenda. Begin 2023 informeren we uw raad over het traject van de nieuwe veerdienst concessie 2029. Het voorstel is om vanaf 2023 structureel een budget beschikbaar te stellen van € 22.500.

Infrastructurele maatregelen ten behoeve van verkeersveiligheid (€ 90.000)

Het Rijk heeft een regeling dat we maximaal € 75.000 kunnen aanvragen voor infrastructurale maatregelen die de verkeersveiligheid bevorderen. De voorwaarde is dat de gemeente zelf ook € 75.000 bijdraagt. Het voorstel is dan ook om een budget van € 75.000 beschikbaar te stellen voor 2023. Hiervoor kan een risico-inventarisatie plaatsvinden. Aan de hand hiervan wordt bekeken op welke locaties een verbeteringslag gewenst of zelfs noodzakelijk is. De besteding van het budget in 2023 zal nodig zijn voor inventarisatie van locaties met betrekking tot de verkeersveiligheid (€ 15.000) en fysieke maatregelen. De regeling vanuit het Rijk loopt tot 2025. Na de risico-inventarisatie kan gekeken worden of we na 2023 ook nog gebruik willen maken van deze regeling.

Ontwikkeling Fiets- en Wandelinfrastructuur

Vanaf 2023, nadat de vervoersvisie is vastgesteld, zijn we voornemens aan de slag te gaan met de optimalisatie van de fiets- en wandelinfrastructuur op het eiland. Deze wens is opgenomen in de raadsagenda onder punt 5.5. Dit proces wordt gekoppeld met het opstarten van gesprekken met (fiets)verhuurders over vrijwillige reductie van (e-)voertuigen, om de belasting op de fiets- en wandelinfrastructuur te verminderen.

Openbare ruimte

Wat willen we bereiken?

Goed beheer van openbare ruimte en aanwezige gemeentelijke voorzieningen heeft de blijvende aandacht. Verbeteren van de beeldkwaliteit van onder andere beschermde dorpsgezichten nemen we mee, conform punt 1.1 van de raadsagenda. Gemeente Ameland is verantwoordelijk voor het beheer van grote delen van de openbare ruimte op het eiland. Variërend van groen in de dorpen en speeltoestellen over het hele eiland, tot strandovergangen en recreatiegebieden zoals De Aanleg en De Vleijen.

De gemeente wil een schone leefomgeving in stand houden, waarbij kleinschalig cultuurhistorisch medegebruik en toegankelijkheid van natuurgebieden de uitgangspunten zijn van het gemeentelijk beleid. Dit speelt in op punt 1.7 van de raadsagenda. Op het gebied van de natuur worden de meeste taken uitgevoerd door andere overheidsorganisaties en terrein beherende organisaties. Samenwerking en afstemming over het beheer met deze instanties vraagt een meer planmatige benadering. Onderwerpen als verantwoord recreatief gebruik, bescherming, onderhoud en herstel zijn daarbij belangrijke items, conform punt 1.8 van de raadsagenda.

➔ Raadagendapunten binnen deze activiteitengroep: 1.1 – 1.7 – 1.8

Wat zijn we aan het doen?

Pilot omgevingskwaliteit beschermd dorpsgezicht

Het parkeren in de berm en de opritten zijn gebundeld in de pilot omgevingskwaliteit beschermde dorpsgezichten. Deze pilot wordt eerst uitgevoerd in de Buren- en Zuiderlaan in Hollum. Met de pilot hopen we meer inzicht te krijgen in een effectieve en participatieve aanpak voor het verbeteren van de uitstraling van de beschermde dorpsgezichten, hierbij spelen we in op punt 1.1 van de raadsagenda. We hebben gekozen voor een dialoogavond aanpak, waarbij we met de buurt in gesprek zijn gegaan. Dit proces wordt vervolgd.

Dit najaar vindt besluitvorming plaats over de te nemen maatregelen voor de pilot Buren- en Zuiderlaan in Hollum. Hiervoor zal (een deel van) het budget nodig zijn. De planvorming voor de straten in andere dorpen moet nog worden uitgewerkt en op dit moment is het dan ook nog niet te zeggen of het budget toereikend is.

Na deze pilot in Hollum wordt een inrichtingsvoorstel voor het parkeerterrein aan de Westerlaan verder doorontwikkeld. Op dit moment zijn er voor het parkeerterrein aan de Westerlaan reeds enkele werkzaamheden uitgevoerd met betrekking tot de entree en de riolering.

Vervanging Zoutloods

De vervanging van de zoutloods is in voorbereiding. De verwachting is dat de loods dit jaar nog wordt opgeleverd binnen het daarvoor beschikbare budget van € 100.000.

Herinrichting terrein Buitendienst

Het college is voornemens om de gemeentelijke terreinen gelegen in de Ballumerbocht opnieuw in te richten. Om de buitendienst effectief operationeel te houden wordt de dienstverlening beschouwd en de daarbij benodigde vergunningen geactualiseerd. Er is een start gemaakt met het opstellen van een integraal beheer- en inrichtingsplan voor de locaties. Hiervoor is vorig jaar in de kadernota € 25.000 beschikbaar gesteld. Tevens is reeds een krediet van € 42.500 beschikbaar gesteld voor de eventuele eerste gedeeltes uitvoer van het plan. Op basis van het opgestelde plan wordt eventueel later aanvullend budget aangevraagd bij de raad.

Hoogwatersignalering

In 2021 is in de kadernota een budget beschikbaar gesteld van € 25.000 voor de aanschaf van een matrixbord voor hoogwatersignalering. Op dit moment worden alternatieven beschouwd. Dit jaar zal naar verwachting aanschaf plaatsvinden.

Muren begraafplaatsen (€40.000)

De totale kosten voor het (achterstallig) onderhoud en eventueel vernieuwen van de muren rondom de begraafplaatsen in Hollum, Ballum en Nes zijn op dit moment gecalculeerd op € 218.000. In 2020 heeft u in de kadernota een budget van € 100.000 beschikbaar gesteld voor 2021. Per brief bent u geïnformeerd dat de verwachte kosten voor Hollum en Ballum circa € 40.000 zouden zijn. Het onderhoud aan de muren in Hollum en Ballum heeft inmiddels plaatsgevonden. Ondanks dat de raming vooraf door een specialist is opgesteld, vallen de kosten tweemaal zo hoog uit als aanvankelijk begroot. Dit komt deels doordat de muren slechter waren dan verwacht en er dus meer herstelwerkzaamheden noodzakelijk waren, en deels door de enorme toename van de uitvoeringskosten. Het beschikbaar gestelde budget is nu ontoereikend om ook Nes te kunnen uitvoeren, want er ligt een raming van € 138.000 voor Nes. Een deel kan worden betaald uit het reguliere onderhoudsbudget (€ 78.000), omdat de verwachting is dat er na deze werkzaamheden de komende jaren weinig klein onderhoud nodig is, maar aanvullend is er nog een verwacht budget noodzakelijk van € 40.000 voor Nes. In het onderhoudsplan zullen toekomstige wederkerende werkzaamheden worden opgenomen.

Groenbeleidsplan

Het Groenbeleidsplan is afgerond en er wordt nu uitvoering aan gegeven. Er zijn onder andere gesprekken gevoerd met de opgerichte klankbordgroep.

Visie bovenlokale speelvoorzieningen, integraal plan De Vleijen en pumtrackbaan

In de kadernota 2021 heeft u een krediet beschikbaar gesteld van € 30.000 voor verkenning van een integraal plan in de Vleijen én € 100.000 voor een eventuele investering in een pumtrackbaan en onderzoek naar alle bovenlokale jongerenspeelplaatsen. Er is een opdracht uitgezet voor het opstellen van een visie voor bovenlokale speelvoorzieningen, de aanleg van een pumtrackbaan en het opstellen van een integraal gebiedsplan voor De Vleijen. Naar aanleiding van het onderzoek zal geld gereserveerd moeten worden om uitvoering te kunnen geven. Het verbeteren van de waterkwaliteit heeft in beginsel de meeste prioriteit, maar ook op het gebied van ruimtelijke kwaliteit, duurzaamheid en veiligheid is de aandacht nodig. Door het integraal aan te pakken worden koppelkansen bekeken.

De verwachting is dat een totaalplan januari 2023 gereed is, zodat begin volgend jaar gestart kan worden met de aanleg van de pumtrackbaan en verder kan worden gegaan met het integrale gebiedsplan voor De Vleijen. Voor dit laatste plan zal afhankelijk van de nog te kiezen uitvoering mogelijk extra krediet benodigd zijn.

Doortrappen; veilig op de fiets tot je 100e

Er zijn meerdere activiteiten georganiseerd en dit project wordt in 2022 afgesloten. Bekeken wordt hoe dit met minimale gemeentelijke inzet door kan gaan.

Meetnet leefbaarheid

Vorig jaar bij de kadernota is een krediet beschikbaar gesteld van € 15.000 voor de investering in een leefnet meetnet van sensors en minicomputers. De eerste 15 zijn sinds het voorjaar 2022 operationeel (<https://www.telraam.net>). We hebben op deze wijze continu diverse gegevens op het gebied van fietsers, automobilisten en zwaar verkeer. Onder andere de gereden snelheid is op deze punten nu objectief en nauwkeurig af te lezen. Er worden nog een aantal extra meetpunten geplaatst. De metingen van verkeer worden in 2023 gecontinueerd.

Dit meetnet zal worden gebruikt voor verschillende doeleinden, zoals verkeersveiligheid en te bepalen onderhoudsmaatregelen.

KNRM lifeguards

Het contract met de KNRM is afgesloten voor een periode van 3 jaar. We blijven binnen het beschikbaar gestelde budget. Wel dient er tijdig nagedacht te worden over de nieuwe samenwerking voor een volgende periode.

Openbaar toilet KNRM Ballumerbocht

De KNRM is bezig met het maken van bouwplannen voor de Ballumerbocht. Het budget van € 100.000 blijft staan voor volgend jaar.

Wat willen we aanvullend gaan doen?

LIOR (Leidraad Inrichting Openbare Ruimte) (€ 24.000)

Met enige regelmaat is er discussie over de inrichting van een bepaald gebied, weg of berm. Een standaard inrichting per gebied in combinatie met een moederbestek geeft betere sturingsmogelijkheden voor het beheer en onderhoud. De LIOR hangt samen met het wegenbeheerplan. Per gebiedstype kan een kwaliteitsniveau met bijbehorende aankleding bepaald worden. Hierbinnen blijft keuzeruimte en uiteraard blijft het mogelijk onderbouwd af te wijken. Zonder standaard wordt relatief veel tijd besteed aan keuzes voor materiaal of inrichting. Plannen realiseren kost dan meer tijd. Het opstellen van een LIOR bedraagt € 24.000.

Kurk kunstgrasveld Geel – Wit (€ 30.000)

Bij de aanleg van het kunstgrasveld is op het laatste moment gekozen voor kurk in plaats van rubberkorrels. Om de speelbaarheid van het kunstgrasveld op orde te houden is het nodig dat de kurk wordt aangevuld. Bovendien zorgt het niet aanvullen voor overmatige slijtage. Dit betekent een snellere afschrijving van de mat en dus een eerdere vervanging. Voor 2023 is er eenmalig € 30.000 nodig. Vanaf 2024 wordt het aanbrengen van kurk verwerkt in het meerjaren onderhoudsplan Sport, deze zal in 2022 worden aangeboden.

Hekwerk uitkijkplateau bij het Oerd (€ 15.000)

Het hekwerk bij en rondom het Oerdplateau is slecht en niet veilig, door open verbindingen en houtrot. Het onderhoud van het hekwerk is na overname door gemeente Ameland niet in de onderhoudsplannen meegenomen. Met het bedrag van € 15.000 kan het hekwerk worden vernieuwd, waardoor de veiligheid voor de bezoekers weer gegarandeerd wordt en de algemene uitstraling weer op niveau wordt gebracht. De onderhoudswerkzaamheden zullen worden opgenomen in het onderhoudsplan.

Toiletvoorziening bij het Oerd (€ 10.000)

Rond de Oerdhut ontstaan veel plaatsen waar fecaliën en papier zich verzamelt. Dit geeft een onhygiënische situatie en een rommelig beeld. Deze situatie zou kunnen worden verbeterd door bezoekers de mogelijkheid te bieden te toiletteren. De Oerdhut is bovendien een trouwlocatie en voor dergelijke bijeenkomsten is een toilet in de buurt een must. Er wordt een budget van € 10.000 gevraagd voor een pilot met een autonome toiletvoorziening (geen water-, elektriciteits-, of rioolaansluiting benodigd).

Aanschaf beluchter (€ 14.500)

De sportvelden worden jaarlijks belucht. Hiermee ontstaat een betere en sterkere grasmat die de groei van onkruid tegengaat. Gezien het feit dat we geen chemische bestrijdingsmiddelen gebruiken en afhankelijk zijn van beperkte alternatieven is het beluchten een goed middel. Ook heeft het beluchten een positief effect op het afvoeren van water naar de diepere ondergrond.

Op dit moment worden de sportvelden belucht via inhuur. Voor een beter veld zou dit beluchten vaker moeten gebeuren en middels een eigen machine kan dit makkelijker ingepland worden. Door de aanschaf vervallen de inhuurkosten en is er geen aanvullende dekking nodig. In het raadsvoorstel bij deze kadernota wordt voorgesteld een krediet beschikbaar te stellen van € 14.500 voor de aanschaf.

Afval en milieu

Wat willen we bereiken?

Bij de afvalinzameling willen we streven naar een adequate duurzame inzameling en verwerking. Hierbij is veel aandacht voor zwerfvuil. De opdracht om een realistisch en integraal actieplan op te stellen om effectief zwerfafval tegen te gaan op Ameland ligt nog bij de Waddencampus.

Wat zijn we aan het doen?

Herstructurering afvalinzameling campings

Sinds een wijziging in de belastingen 2019/2020 voor stacaravans en chalets op vaste standplaatsen loopt er een overleg- en implementatietraject met de diverse recreatieparken en campings. Door middel van meerdere raadsinformatiebrieven bent u op de hoogte gehouden van de voortgang tot nu toe. Er zijn procesafspraken gemaakt.

Wat willen we aanvullend gaan doen?

Aanschaf 30 glas inzamel containers (€ 60.000)

De inzameling van verpakkingsglas bij bedrijven moet ook Arbo technisch verantwoord worden uitgevoerd. Een aantal van de bestaande inzamelcontainers bij de horecabedrijven vertonen gebreken veroorzaakt door vloeistoffen uit de glasverpakkingen. Deze vloeistoffen hebben een negatieve uitwerking op de coating en het staal van de bestaande inzamelcontainers en zijn dan ook, eerder dan verwacht, aan vervanging toe. Met de aanschaf van gegalvaniseerde containers wordt dit probleem in de toekomst voorkomen. In het jaar 2023 willen we 30 containers te vervangen. Deze investering bedraagt € 60.000.

FUMO

Op het gebied van het milieu worden de gemeentelijke taken uitgevoerd door de eigen dienst en de FUMO. Het betreft vooral taken op het gebied van milieu-inrichtingen (bedrijven) en bodemtaken. In het kader van de omgevingswet vindt er op het gebied van milieu een verandering plaats van milieu-inrichtingen naar milieubelastende activiteiten. Bij deze veranderingen zullen naar alle waarschijnlijkheid meer taken worden uitgevoerd door de FUMO met daarbij mogelijk extra kosten.

Ruimtelijke ordening

Wat willen we bereiken?

We willen veilige, gezonde en leefbare gemeente waarin wonen, werken en leven goed is geregeld. Voldoende woningen voor de verschillende doelgroepen, bedrijven afgestemd op de omgeving en de vraag naar producten, en een leefomgeving waar het prettig vertoeven is. Bestemmingsplannen, vergunningen, beschikbaarheid van woningen en het toezicht daarop zijn belangrijke instrumenten. Gestreefd wordt naar een goede toepassing van deze regels.

➔ Raadsagendapunten in deze activiteitengroep: 1.1 - 1.3 - 1.4 - 1.5 - 1.6 - 3.9

Wat zijn we aan het doen?

Bestemmingsplannen en vergunningen

Naast de initiatieven van burgers en bedrijven waar verzoeken tot bestemmingsplan wijzigen worden beoordeeld zijn wij bezig met een actualisatie van het bestemmingsplan Buitengebied. Eind dit jaar zal ontwerp ter vaststelling voorgelegd worden aan de raad. Daarnaast zijn we bezig om bestemmingsplan Hollum om te zetten naar een nieuw omgevingsplan, conform de Omgevingswet. Dit gebeurt in de vorm van een pilot opzet. Na 1 januari 2023, als de Omgevingswet wordt ingevoerd worden de bestaande bestemmingsplannen en beheersverordeningen van rechtswege omgezet in het omgevingsplan. We zijn momenteel bezig ons hierop voor te bereiden. Uiterlijk 2029 moet er één Omgevingsplan voor de gemeente Ameland worden vastgesteld.

Er zijn bestemmingsplannen voorbereid en vergunningen verleend voor de woningbouwprojecten en de ouderenzorg. Er wordt toegezien op een goede toepassing van de bestemmingsplannen en vergunningen.

Implementatie Omgevingswet

Naar verwachting treedt op 1 januari 2023 de Omgevingswet in werking. In oktober zal er een definitief oordeel worden geveld door de rijksoverheid over het invoeren van deze wet op 1 januari 2023. De verwachting is dat deze wet de nodige verandering teweeg zal brengen en dat er eerst sprake zal zijn van een leerproces. Vooruitlopend op deze wet werkt de organisatie eraan om deze overgang zo goed mogelijk in te vullen. Wij zullen voor de invoering van deze wet u regelmatig informeren en vragen om besluitvorming (raadsagendapunt 1.2)

Wij zullen de implementatie van de Omgevingswet benutten om te komen tot meer klantgerichte processen voor burger en bedrijven. Hierbij willen we vroeg in het proces aandacht besteden aan beeldkwaliteit (raadsagendapunt 1.3)

Beleidsontwikkelingen

Er is actief gekeken naar het bijsturen van ongewenste ruimtelijke ontwikkelingen en dit blijven we doen conform punt 1.5 van uw raadsagenda. Voorbeelden van de door uw raad bekrachtigde beleidsaanscherpingen zijn: het "kelderbesluit", het uitpondingsverbod en strengere regels rondom functiewijzigingen van groepsverblijven. Er wordt momenteel gewerkt aan verschillende beleidsuitgangspunten waarin knelpunten op het gebied van verblijfsrecreatie ruimtelijk worden vertaald. Zo wordt onder meer gewerkt aan nieuwe beleidsregels voor de verblijfsrecreatie als onderdeel van het toeristisch beleid wat op dit moment in ontwikkeling is.

Archeologische verwachtingskaart

Bij initiatieven van burgers en bedrijven waarbij het bestemmingsplan moet worden gewijzigd is het vaak nodig een archeologisch onderzoek te overleggen. Dit is vaak een kostbare aangelegenheid. Door het opstellen van een archeologische verwachtingskaart kan een betere inschatting worden gemaakt over de noodzaak van een onderzoek. Vaak kan een onderzoek dan achterwege blijven, wat de dienstverlening verbeterd.

Wat willen we aanvullend gaan doen?

Omgevingsvisie

Gemeente zijn op basis van de Omgevingswet verplicht voor 31 december 2024 een Omgevingsvisie te hebben vastgesteld. De gemeentelijke ambities, een samenhangend perspectief op ruimte, milieu, natuur en landschap, water, verkeer, vervoer, gezondheid, leefbaarheid en cultureel erfgoed worden hier integraal in behandeld.

Op dit moment wordt er gewerkt aan een startnotitie en een plan van aanpak. Dit zal begin 2023 worden voorgelegd.

Omgevingskwaliteit

Wij brengen in beeld hoe wij op basis van de vereisten in de Omgevingswet willen omgaan met de ruimtelijke kwaliteit en welstand. Dit doen samen met de andere Friese gemeenten. Ameland wil daarbij nadrukkelijk een toevoeging van lokale kennis op dit gebied. Lokale (cultuurhistorische) – en beeldkwaliteitsaspecten komen daardoor beter in beeld. We streven ernaar, conform punt 1.3 van de raadsagenda, in de toekomst nadrukkelijk aan de voorkant van het proces te gaan sturen op beeldkwaliteit. In 2023 zal dit verder worden uitgewerkt, tot die tijd vindt de toetsing op de gebruikelijke wijze plaats.

Monumenten/ beeldbepalende panden (€ 24.000)

In onze bestemmingsplannen zijn beeldbepalende gebouwen en objecten opgenomen. Doel daarbij is om bepaalde gebouwen of kenmerken daarvan in stand te laten vanuit het oogpunt van cultuurhistorie. Dit geeft niet altijd het juiste instrumentarium om tot de gewenste bescherming over te gaan. Het aanwijzen tot een gemeentelijk monument kan meer bescherming bieden. Voor een actualisatie van de lijst met gebouwen en objecten en een onderzoek naar het vaststellen van gemeentelijke monumenten willen in 2023 uitvoering geven, hiervoor is naar verwachting € 24.000 nodig.

Aanschaf 2 afzetcontainers voor de inzameling van verpakkingsglas (€ 35.000)

Het verpakkingsglas wordt nu ingezameld met een afzetcontainer waarover een net moet worden aangebracht om uitwaaien van glas tijdens transport te voorkomen. Om het net aan te brengen moet de transporteur over het glas lopen wat Arbo technisch niet verantwoord is. Met de aanschaf van de nieuwe containers is dit niet meer nodig en wordt de gevaarlijke situatie opgeheven. Door de aanschaf vervallen de huurkosten voor de huidige containers en is er geen dekking nodig. In het raadsvoorstel bij deze Kadernota wordt een krediet gevraagd van € 35.000 voor de aanschaf van de twee afzetcontainers.

Grondexploitaties

Bij de jaarrekening 2021 zijn de grondexploitaties van Abehiem in Ballum, Foppedunenweg in Buren en Tussen Dijken/Blieneweg in Hollum afgerond. Hiermee samenhangend is in 2021 per saldo een winst gerealiseerd van € 104.247.

Voor de nog lopende grondexploitaties hebben financiële herrekeningen plaatsgevonden, rekening houdende met nieuw bekende aanbestedingsbedragen, nog uit te geven vierkante meters grond en inschattingen van de fasering in de tijd. Als gevolg hiervan ziet de financiële positie van de diverse exploitaties er als volgt uit:

Naam	Verwacht resultaat per 2021	Voorziening per complex in 2021	Verwacht resultaat per 2022	Voorziening per complex in 2022	Aanvullend verlies 2022
Binnendieken	61.074	0	58.172		
Kwekerij	-43.182	-43.182	-43.182	-43.182	0
Miedenweg	-230.368	-230.367	-263.746	-263.746	-33.379
Paasduinweg	-221.082	-221.083	-339.470	-339.470	-118.387
Smitteweg	534.933	0	303.910		
Trapweg	-102.376	-102.377	-763.998	-763.998	-661.622
	-1.001	-597.009	-1.048.314	-1.410.396	-813.388

Voor Binnendieken en Smitteweg worden positieve resultaten verwacht van respectievelijk € 58.172 en € 303.910. Voor de exploitatie van Smitteweg geldt hierbij de opmerking dat in de jaarrekening over 2021 al een bedrag van € 129.230 aan winst is verantwoord, in verband met gerealiseerde verkopen. Er resteert daardoor nog een verwachte winst van € 174.680.

Voor de overige exploitaties worden tekorten verwacht, die aanzienlijk hoger uitkomen dan eerder gecalculerd. Dit heeft, zoals bekend, veel te maken met zeer fors gestegen kosten voor grondwerk en infrastructurele werken. Daarnaast blijkt de werkelijkheid soms niet precies overeen te komen met het eerder opgestelde plan. Met name voor de grondexploitatie van de Trapweg blijkt het aanvullend verlies voor 2022 erg groot. Naast de genoemde factoren zijn er ook aanvullende werkzaamheden noodzakelijk als verzwaring rioolgemaal Trapweg, aansluiting rioolstelsel op Mr. Adriaan de Bruinestraat en een drainagesysteem voor de diverse bouwkvelds.

Voor de verliesgevende grondexploitaties wordt een totaalverlies verwacht van € 1.410.396. Op grond van de geldende verslaggevingsregels betekent dit dat in 2022 een extra toevoeging verplicht is aan de al bestaande voorziening voor deze tekorten van € 813.388.

Programma 5 Economie

De volgende activiteitengroepen vallen onder het programma toerisme en economie:

- Toerisme
- Overige sectoren

Toerisme

Wat willen we bereiken?

In 2022 willen we nieuw toerismebeleid vaststellen, de planning is om dit in het vierde kwartaal aan te bieden. De raadsagenda benoemt het vaststellen van integraal toerismebeleid als speerpunt van het kopje 'economie'. Het ligt in de lijn der verwachting dat het toerismebeleid een uitwerking zal hebben op andere beleidsontwikkelingen zoals de vervoersvisie, horeca- en detailhandel, parkeerbeleid en evenementen. Het toerismebeleid heeft daarom nu de hoogste prioriteit, overige beleidsontwikkelingen zullen vervolgens aansluiten op het toerismebeleid. Naast het vaststellen van nieuw toerismebeleid blijven we investeren in promotie, voorlichting en bewustwording, gastheerschap en toeristeninformatie, in lijn met punt 6.4 van de raadsagenda. Ook gaan we het evenementenbeleid weer oppakken, conform punt 6.3 van de raadsagenda.

➔ Raadsagendapunten in dit programma: 6.1 – 6.2 – 6.3 – 6.4

Wat zijn we aan het doen?

Toerismebeleid

Momenteel werken we hard aan het toerismebeleid. In september vindt nog een brede bewonersavond plaats, waarna het stuk klaargemaakt wordt om aangeboden te worden aan de raad in november. Aanvullend hebben we een subsidie ontvangen van €10.000 van de provincie voor een toetsingskader vitale logies, dit wordt opgenomen in het toerismebeleid. In 2021 was € 20.000 begroot voor het toerismebeleid maar niet gebruikt, dit wordt overgeheveld naar 2022.

Samenwerking VVV Ameland

In het toerismebeleid wordt ook de samenwerkingsvorm met VVV Ameland geëvalueerd, dit kan consequenties hebben voor de hoogte van de bijdrage aan de VVV. De huidige dienstverleningsovereenkomst omschrijft de volgende diensten die de VVV dient te vervullen:

- de toeristische marketing, promotie en communicatie;
- het gastheerschap;
- productontwikkeling;
- het leveren van een bijdrage aan het gemeentelijk toeristisch beleid;
- een maatschappelijke functie.

Voor 2023 heeft het college de huidige samenwerkingsvorm met de VVV voor één jaar verlengd, hiervoor is een structureel bedrag in de begroting opgenomen. We zullen afhankelijk van de uitkomst van het toeristisch beleid specifieke afspraken voor 2023 met de VVV gaan maken. De echte doorwerking van het beleid, ook richting de VVV, zal in 2023 worden uitgewerkt in de vorm van een nieuwe samenwerkingsvorm. Deze treedt niet eerder in werking dan 2024. Hiervoor verwijzen we naar de raadsbrief over de 19^e en 20^e voortgangsrapportage VVV Ameland die in augustus jl. is verstuurd.

Gastenonderzoek

Het gastenonderzoek voeren we in samenwerking met de Friese Waddeneilanden uit. Het doel is monitoring en inzicht van toerismestromen en vergelijkbaarheid met de andere Friese Waddeneilanden. Het gastenonderzoek is dit jaar weer opgestart en loopt sinds 1 juli. Het huidige onderzoek loopt tot 1 april 2023, met de mogelijkheid dit te verlengen tot 1 juli 2023. Hierna dienen de resultaten geëvalueerd te worden. Voor het gastenonderzoek is structureel budget opgenomen, deze lijn willen we voortzetten.

Wat willen we aanvullend gaan doen?

Uitvoering toerisme

In het vast te stellen toerismebeleid wordt een uitvoeringsprogramma opgenomen waar acties aan kosten gekoppeld zullen worden. Vanaf 2023 willen we starten met het uitvoeren van deze acties. Op dit moment kunnen we nog geen kosten hiervoor bepalen. Na vaststelling van het toerismebeleid zal de omvang van de acties en kosten duidelijk worden en zal er zo nodig een budgetvraag ingediend worden.

Campagne 'Welkom in onze wereld'

Voor 2023 willen we graag incidenteel € 25.000 opnemen voor het vervolg van de campagne 'Welkom in onze wereld'. Hiermee geven we verdere invulling aan raadsagendapunt 6.4. In 2021 en 2022 is in totaal €50.000 geïnvesteerd om een positionering op te bouwen, deze investering willen we niet verloren laten gaan door de campagne nu stil te leggen. Vanaf 2024 streven we naar een integrale benadering van promotie, voorlichting en bewustwording, gastheerschap en toeristeninformatie. We zoeken hier nadrukkelijk de samenwerking en afstemming met partijen op het eiland. Het uitvoeringsprogramma voor het toerismebeleid moet hier meer inzicht in geven.

Subsidie Toeristische Jeugdgroepen

Vanaf 2023 willen we structureel de subsidie voor toeristische jeugdgroepen van € 50.000 continueren. De voorgaande twee jaren waren nog niet representatief in verband met corona, hierdoor heeft nog geen evaluatie plaats kunnen vinden.

Overige sectoren

Wat willen we bereiken?

Met lokale innovatie zetten we in op nauw contact met de verschillende toeristische en economische branches op het eiland. We nemen deel aan, of zetten nieuwe overlegstructuren op om betrokken te blijven en snel te kunnen anticiperen op nieuwe ontwikkelingen, conform raadsagendapunt 6.5. Specifiek voor de landbouwsector is het streven om vitale landbouw op Ameland te behouden waarbij het landelijke karakter, de natuurwaarden en de toeristische waarden van het buitengebied behouden blijven. Dit sluit aan bij punt 6.6 van de raadsagenda.

➔ Raadsagendapunt in dit programma: 6.5 – 6.6

Wat zijn we aan het doen?

Sectorenoverleg Toerisme

De afgelopen twee coronajaren is het corona afstemmingsoverleg in het leven geroepen om de situatie rondom de coronamaatregelen te bespreken en te kijken hoe wij als gemeente en de toeristische sectoren elkaar zoveel mogelijk konden ondersteunen. Dit overleg is als erg prettig en constructief ervaren. Daarom is besloten, nu coronamaatregelen grotendeels van tafel zijn, dit overleg voort te zetten onder de nieuwe noemer 'sectorenoverleg toerisme'. Deze overlegstructuur komt tweemaal per jaar samen, voor en na het hoogseizoen, met als doel het delen van ontwikkelingen, beslissingen en stellingen rondom toerisme op Ameland. Hierbij is overlap met andere overlegstructuren nooit volledig te voorkomen, het grote voordeel van dit overleg is echter de informatie-uitwisseling die positief bijdraagt aan nieuwe initiatieven en lokale innovatie.

Overleg Landbouwsector

Gemeente Ameland sluit aan en is betrokken bij overleggen met de landbouwvereniging (LTO) en provincie Fryslân over onder meer de stikstofproblematiek en ganzenaanpak. Insteek daarbij is duurzame ontwikkelafspraken te maken met behoud van de sector. Deelname in deze gesprekken draagt positief bij aan raadsagendapunt 6.6.

Waddencampus

Voor de Amelander economie is de toeristische sector van zeer groot belang. Daarnaast bieden onder meer de sectoren zorg, techniek, transport, detailhandel, dienstverlening, onderwijs, (semi-) overheid, (nieuwe) ambachten, landbouw en transport werkgelegenheid op het eiland. Om ook in de toekomst voldoende werkgelegenheid te bieden zijn duurzame ontwikkelingen en verbreding van het economische aanbod van belang. Als gemeente willen wij het hiervoor noodzakelijke ondernemersklimaat stimuleren en waar mogelijk ontwikkelingen faciliteren en ondersteunen. De Waddencampus is de (virtuele) plek voor kennisontwikkeling en -deling voor ondernemers, onderzoek, onderwijs, organisaties en omgeving. De Waddencampus is inmiddels uitgegroeid tot een breed samenwerkingsverband van 6 partijen: Ondernemersplatform Ameland, Amelander Musea, Amelands Produkt, Amelander Energie Coöperatie, EnTranCe en de gemeente Ameland. Dit samenwerkingsverband wil de Waddencampus door ontwikkelen van project naar een betrokken netwerk, dat vanaf 2022 als duurzame zelfstandige organisatie de motor kan zijn voor de transitie naar een circulair en zelfvoorzienend Ameland.

In 2021 is op een nieuwe manier invulling gegeven aan de bekostiging van de Waddencampus door de gemeente Ameland. Dit met het oog op de gewenste zelfstandige positie van de Waddencampus tussen overheid, het onderwijs en de ondernemers.

Programma 6 Duurzaamheid

De volgende activiteitengroep valt onder het programma Duurzaamheid:

- Energietransitie

Het college gaat dit programma programmatisch bekijken. Wellicht wordt er later nog een activiteitengroep toegevoegd.

Energietransitie

Wat willen we bereiken?

De gemeenteraad heeft in juni 2019 bekrachtigd dat Ameland koploper wil zijn in de energietransitie, dat wil zeggen: vijftien jaar eerder dan de rest van Nederland voldoen aan de landelijke doelstellingen voor reductie van de CO₂-uitstoot. Ameland wil dus in 2035 de energietransitie afronden, conform raadsagendapunt 3.1. Hierbij zullen alle punten welke onder '3' vallen uit de raadsagenda gekoppeld worden. Om de energietransitie te bereiken heeft Ameland met de partners van het convenant Duurzaam Ameland een programma ontwikkeld waarin duidelijk wordt welke stappen gezet moeten worden, dit betreft raadsagendapunt 3.5. Twee sporen zijn hierbij van belang. Enerzijds het technisch-economische spoor (welke concrete projecten en plannen zijn ontwikkeld en wat is er nog nodig?) en anderzijds het sociaal-maatschappelijke spoor (hoe worden de Amelanders maximaal betrokken bij alle activiteiten?).

Ameland werkt op verschillende speelvelden aan de energietransitie, waarmee we ingaan op raadsagendapunt 3.2: via verbeteringen bij en met de inwoners en gelijktijdig ook via grote projecten voor het gehele eiland. Daarbij werken we veel en intensief met partijen samen. Het doel is een integraal, betaalbaar, toekomstbestendig en slim energiesysteem voor Ameland.

Een andere koppeling met raadsagenda 2022-2026 wordt gemaakt op het gebied van de gemeentelijke gebouwen, dit valt zowel onder raadsagendapunt 3.3 als 7.6. De provincie heeft het project KlimOp opgezet, welke het mogelijk maakt om per gebouw een advies op maat te laten maken. Dit omvat een inventarisatie van de te nemen maatregelen, de financiering en eventuele subsidies. Naar verwachting worden deze adviezen in 2022 afgerond, waarna het gemeentebestuur kan besluiten over de mate en snelheid van de verduurzaming van het gemeentelijke vastgoed.

Naast de energiebesparing zullen we ook zuiniger om moeten gaan met ons (drink)water, zoals benoemd in punt 3.7 van de raadsagenda. Het ideaalbeeld is om zelfvoorzienend te kunnen worden op het gebied van water. Of dit mogelijk is en tegen welke prijs, zal uitgewerkt moeten worden. In 2024 of 2025 wordt hierover een notitie opgesteld.

- ➔ **Raadsagendapunten binnen deze activiteitengroep: 3.1 – 3.2 – 3.3 – 3.4 – 3.5 – 3.6 – 3.7 – 3.8 – 3.9 - 7.6**

Wat zijn we aan het doen?

Verduurzaming gebouwde omgeving

Gemeenten zijn in het Klimaatakkoord verantwoordelijk gemaakt voor een aantal stappen in de energietransitie en staan met name voor de gebouwde omgeving aan de lat. De gemeenteraad van Ameland heeft hiervoor bij de Kadernota 2020 over de periode 2021 tot en met 2024 per jaar € 20.000 beschikbaar gesteld. In 2021 hebben we met het beschikbare bedrag van € 20.000 externe deskundigheid ingehuurd om een energieplan voor Buren op te stellen. Dit plan hebben we ingediend in het kader van het (rijks)Programma Aardgasvrije Wijken. Deze aanvraag is helaas niet gehonoreerd, maar leverde een gedegen energieplan op dat we ook in de andere dorpen kunnen gebruiken. Het was de bedoeling om voor de andere dorpen ook een energieplan per dorp op te stellen, dit gaat niet door. De €20.000 euro welke geraamd was voor 2022,2023 en 2024 vloeit hierdoor terug naar de algemene middelen (€60.000 euro totaal). In plaats van het genoemde plan is het voorstel om onderzoek te doen naar geothermie in combinatie met warmtenetten en een passend participatieproces.

Voor onze bewoners is in 2022 een provinciale subsidiemaatregel voor kleine energiebesparende maatregelen opengesteld. Daarnaast voorzien we vanuit de gemeente onze inwoners en bedrijven desgevraagd van kosteloos, onafhankelijk en deskundig advies. Van dit maatwerkadvies wordt goed gebruik gemaakt en dit stijgt nog elk jaar.

Stimuleringslening verduurzamen

Eén van de ambities in de Amelandse Transitievisie Warmte is dat alle inwoners mee moeten kunnen doen aan het verduurzamen en uiteindelijk aardgasvrij maken van de gemeente. De warmtetransitie vergt van veel gebouwde omgeving een forse investering, die niet iedereen direct kan betalen. De gemeente wil een stimuleringsregeling in het leven roepen in de vorm van leningen via SVn. Deze regeling helpt particulieren om hun woning toekomstbestendig te verduurzamen. Een voorstel hiervoor zal na de zomer 2022 aan college en raad voorgelegd worden. Hiervoor is een budget van € 200.000 uitgetrokken. Dit betreft een revolverend fonds.

Energierotonde Ballumerbocht

Ruim een jaar geleden is Ameland begonnen met het ontwikkelen van een toekomstbestendig energiesysteem voor het eiland. Deze 'Energierotonde' in de Ballumerbocht bestaat uit verschillende technieken van opwek, opslag en omzetting van energie. Voor de coördinatie van deze projecten is sinds de zomer van 2019 een programmamanager aangesteld die van de genoemde projecten ook de businesscases, risico's en financiering opstelt en bewaakt. Op basis hiervan gaat het gemeentebestuur over tot het al dan niet realiseren van de projecten.

Zonnepark met energieopslag

De AEC, Wetterskip Fryslân en gemeente Ameland hebben in 2022 Energiepark Ballumerbocht BV opgericht. Er heeft een aanbesteding in de vorm van een bouwteamconstructie plaatsgevonden. EQUANS, voorheen Engie Services, gaat samen met de partners in Energiepark Ballumerbocht BV het zonnepark met batterij realiseren. De planning is dat dit begin 2023 plaatsvindt. Voor de ontwikkeling en realisatie heeft de gemeenteraad een krediet van € 45.000 beschikbaar gesteld en € 100.000 voor aankoop aandelen in de op te richten BV.

Hogedrukvergister

De ontwikkelaar van de vergister heeft niet voldaan aan de subsidievoorwaarden van het Waddenfonds en van de deelnemende bedrijven en overheden. Dit betekent dat het Waddenfonds de procedure voor afwijzing van de gevraagde subsidie in gang heeft gezet. Intussen zoekt de gemeente met partners en andere partijen naar een alternatief voor deze vergister. De voorziene bijdrage in de ontwikkeling van de vergister van € 20.000 voor dit jaar wordt niet gebruikt.

Brandstofcel

In het kader van het Interreg-project H2Watt is het de bedoeling om in oktober een brandstofcel op Ameland te testen. De brandstofcel zet waterstof om in elektriciteit en warmte. Een testprogramma op basis van cijfers van Ameland (opwek en verbruik) gaat naar verwachting inzicht geven in de betekenis van deze techniek voor de energietransitie op Ameland en elders. Als de test daar aanleiding toe geeft, kan Ameland overwegen om een dergelijke brandstofcel aan te schaffen of te huren en/of te exploiteren.

Wat willen we aanvullend gaan?

Onderzoek routekaart energievoorziening Ameland (€ 60.000)

De energietransitie is volop in beweging en wordt versterkt door onvoorziene externe gebeurtenissen, zoals de stijgingen van de energieprijzen in augustus 2021 en de oorlog in de Oekraïne. Daarmee komen oplossingen die eerst niet haalbaar leken, serieus in beeld. Met name geothermie (diepe aardwarmte als energiebron) in combinatie met warmtenetten en eventueel in combinatie met waterstoftechnologie.

Belangrijk is dat Ameland op enig moment een keuze maakt tussen verdergaande elektrificatie (met behulp van warmtepompen) of geothermie (met daaraan gekoppeld warmtenetten of eventueel waterstoftechnologie). Voor deze keuze is onderzoek cruciaal. Daarnaast wil Ameland samen met de bewoners en ondernemers tot een breed gedragen besluit komen. Voor de verschillende onderzoeken en het opzetten van een gedegen participatieproces verwachten we € 60.000 nodig te hebben voor 2023. Besluitvorming over de te kiezen route voor Ameland in de energietransitie kan dan rond de zomer van 2023 plaatsvinden.

Verkenning oprichten Energiedienstenbedrijf (€ 35.000)

Gemeente Ameland wil samen met bewoners en ondernemers een maatschappelijke dienstenorganisatie opzetten die de warmtetransitie van onderaf vormgeeft en organiseert. Deze 'ESCo' (Energy Service Company) is van de gemeenschap, heeft geen winstoogmerk en biedt verduurzaming en aardgasvrije warmte aan als dienst, tegen een vooraf vastgesteld kostenniveau. De dienstenorganisatie ontzorgt mensen desgevraagd geheel bij de verduurzaming van hun pand en biedt de mogelijkheid van woonlasten neutrale financiering aan. Duurzame warmte wordt zo bereikbaar en betaalbaar voor iedereen. Het dienstenbedrijf (werktitel 'Nutsbedrijf Ameland') is dus ook een structureel antwoord op het dreigende probleem van energiearmoede.

Het dienstenbedrijf is van de gemeenschap, maar er is een partij nodig die de het bedrijf initieert en de inrichting coördineert. Het ligt voor de hand dat de gemeente in eerste instantie deze rol op zich neemt, waarna desgewenst andere (belangen)organisaties op het eiland het kunnen overnemen.

Voor het verkennen van de financiële, organisatorische en juridische randvoorwaarden van Nutsbedrijf Ameland is een onderzoeksbudget gewenst van € 35.000.

Versnellen verduurzamen gebouwen (€ 50.000)

Ameland wil versnellen met de verduurzaming van 'private' gebouwen (zowel woningen, bedrijfslocaties als recreatiewoningen), dat blijkt ook uit de raadsagenda (punt 3.2).

We zullen hiervoor een "Quick-Win programma verduurzaming" ontwikkelen met de bedoeling om vastgoedeigenaren te stimuleren en te ondersteunen. Dit naast alle inspanningen die de gemeente hiervoor al levert, zoals het verzorgen van informatie over het belang van isolatie, de adviezen uit het gemeentelijk duurzaamheidsloket en de lopende inzet om een duurzaamheidslening te gaan opzetten (binnenkort als voorstel in de raad). Dit programma zal voor een deel bestaan uit extra communicatie vanuit meerdere kanalen (website, info en ook de sociale media) die meer op specifieke doelgroepen gericht zal zijn. Daarnaast zullen mogelijk specifieke nieuwe activiteiten of extra adviescapaciteit voor het bestrijden van energie-armoede gewenst zijn. Daarvoor reserveren we vooralsnog een bedrag van eenmalig € 50.000 in 2023. Het Rijk komt hier (deels) aan tegemoet door extra middelen in het kader van het Klimaatakkoord beschikbaar te stellen.

Programma 7 Volkshuisvesting

De volgende activiteitengroep valt onder het programma Volkshuisvesting:

- Gemeentelijk Woningbedrijf Ameland

Het college gaat dit programma programmatisch bekijken. Wellicht wordt er later nog een activiteitengroep toegevoegd.

Gemeentelijk Woningbedrijf Ameland

Wat willen we bereiken?

In 2021 en 2022 zijn 43 nieuwe woningen toegevoegd aan het woonbestand van het Gemeentelijk Woonbedrijf Ameland (GWA). Daarnaast is de Huisvestingsverordening Gemeente Ameland 2019 en huurbeleid van het GWA aangepast om woningzoekenden met een langdurig maatschappelijke binding dezelfde voorrang te verlenen als woningzoekenden met een economische binding. Dit heeft een grote impact gehad op de (sociale) huursector en de gemiddelde wachttijd is in 2021 gezakt naar een jaar. Het is nu tijd om te monitoren wat de huidige en toekomstige woonvragen zijn op Ameland. De raadsagenda bekrachtigt dit en stuurt op een evaluatie, een strategische inventarisatie op de verwachte woonvraag per doelgroep en permanente aandacht voor de bescherming en regulering van de woningmarkt.

➔ Raadsagendapunten in dit programma: 2.1 – 2.2 – 2.3

Wat zijn we aan het doen?

Huurdersorganisatie

In 2019 en 2020 heeft het GWA geassisteerd in het opzetten van een huurdersorganisatie. In het tweede kwartaal van 2021 is geconcludeerd dat er niet genoeg leden zijn geworven om een bestuur of huurdersorganisatie te vormen. Uit de Visitatie van Raeflex is de vraag naar voren gekomen of een andere, meer inhoudelijke en minder formele vorm van huurdersparticipatie beter past. Door een nieuwsbrief eilandbreed te versturen en een jaarlijkse huurdersavond te organiseren kan het GWA informatie geven en antwoorden op vragen van zowel woningzoekenden, huurders als overige bewoners van Ameland.

Woningbouw

Er zijn de nodige inspanningen gepleegd voor de woningbouw op Ameland. Er zijn inmiddels 43 woningen gebouwd en opgeleverd voor het GWA. Daarnaast zijn 8 koopwoningen gebouwd en opgeleverd, en 14 kavels voor particuliere woningbouw uitgegeven. Aan de Trapweg in Hollum wordt de bouw van 10 koopwoningen binnenkort gestart en de planvorming van de Binnendieken in Nes is in volle gang. Het beleid voorrang voor starters en de mogelijkheid tot het aangaan van een starterslening is succesvol verlopen.

Herziening Strategisch Voorraad Beleid

De Woonvisie 2017 geeft richting aan de strategische keuzes die gemeente Ameland en het GWA maakt. In 2018 is een verduurzamingslag gemaakt en is de woningvoorraad van het GWA (waar mogelijk) naar energielabel B gebracht. De herziening van het strategisch voorraad beleid is in een afrondende fase.

Pilot flexwoningen

De voorbereidingen voor de pilot flexwoningen zijn rond en gereed voor vaststelling. Na de zomer zal de welstand opnieuw worden getoetst. Het streven is om eind 2022 de vergunningverlening en de aanbesteding rond te hebben en begin 2023 bouwen.

Bescherming en regulering woningmarkt

De afgelopen jaren is de huisvestingsverordening diverse malen herzien. Conform punt 2.3 van de raadsagenda, is er permanent aandacht voor beleidsoptimalisaties. Per 1 januari 2022 is de bindingsgrens voor koopwoningen door u vastgesteld op een WOZ-waarde van € 525.000 en is een zelfwoningplicht van kracht. Op dit moment wordt onderzocht hoe een leegstandsverordening kan worden vormgegeven. Onder programma Bestuur heeft u kunnen lezen dat de handhaving op strijdig woninggebruik is geïntensiveerd en dat dit ons speerpunt blijft.

Wat willen we aanvullend gaan doen?

Woonvisie (€ 24.000)

De woonvisie Ameland “Investeren in vitale dorpen” is in 2017 vastgesteld. Veel van deze visie is in praktijk gebracht door de opstart van bouwprojecten en meerdere beleidsoptimalisaties. Hiermee zijn oplossingen geboden voor groepen die zonder hulp van de gemeente Ameland niet of onvoldoende hun weg konden vinden op de woningmarkt. Deze oplossingen hebben richting gegeven aan de strategische keuzes van de gemeente Ameland en het GWA. In 2023 zal het onderzoek voor een nieuwe Woonvisie worden opgestart om te evalueren welke effecten de afgelopen bouwstroom heeft gehad op de woningmarkt en wat de verwachte woonvraag per doelgroep is. Hiervoor is een budget nodig van € 24.000.

Verduurzaming monumentale panden GWA (€ 100.000)

In 2019 is het enkelbladig glas van een monumentale huurwoning van GWA als pilot vervangen door isolerend monumentenglas. De huurders van de woning zijn erg tevreden gezien het wooncomfort is verhoogd en het jaarlijkse gasverbruik is gedaald. Daarnaast komt er minder condens met het houtwerk in aanraking waardoor de aantasting van het hout meer wordt voorkomen. Om de overige 5 monumentale panden van het GWA te voorzien van isolerend monumentenglas is € 100.000 nodig. Dit bedrag wordt financieel verwerkt in het strategisch voorraadbeleid. Bij deze kadernota vragen we een krediet van € 100.000.

Pilot CV-ketels vervangen met hybride ketels (€ 40.000)

Vanaf 2026 is het wettelijk verboden om een nieuwe conventionele CV-ketel aan te schaffen. Het GWA gaat in 2023 samen met team Duurzaamheid een pilot uitvoeren om bij meerdere woningen te onderzoeken welke duurzame installaties nog meer mogelijk zijn naast een hybride ketel. Hiervoor is een budget nodig van € 40.000 (gebaseerd op de huidige dagprijzen). Dit is verwerkt in het strategisch voorraad beleid, we vragen bij deze kadernota een krediet van € 40.000. Wanneer de pilot is afgerond zal het GWA de wettelijke verplichting eerder aangaan.

Personeelshuisvesting (€ 24.000)

Het ideaalbeeld is dat er een adequate woonsituatie ontstaat voor alle werkenden op Ameland. Er moet daarbij een goede balans zijn tussen de belangen van werkgevers, werknemers, omgeving en de gemeenschap.

Primair ligt de verantwoordelijkheid voor realisatie van huisvesting bij de werkgevers en stelt de gemeente de ruimtelijke kaders. Echter wanneer de gemeente niet actief stuurt, meedenkt of faciliteert wordt het probleem niet adequaat opgelost en zullen ongewenste situaties zich blijven voordoen. Voor de toekomst is het goed dat de gemeente een duidelijke rol inneemt in dit vraagstuk.

In de afgelopen periode hebben we in toenemende mate gezien dat woningen in de dorpen worden opgekocht voor personeelshuisvesting. Dit is op zich een logische ontwikkeling geweest omdat het gemeentebestuur er lange tijd op gericht was dat werkgevers zelf in oplossingen moesten voorzien. Vanaf 1 januari 2022 geldt de zelfbewoningsplicht, hierdoor kunnen woningen niet meer worden aangekocht om er personeel in te huisvesten. Bovendien is gebleken dat in meerdere gevallen niet de juiste vergunningen aanwezig zijn en dat deze waarschijnlijk ook niet kunnen worden verkregen. Hierdoor ontstaan handhavingstrajecten. Mede in dit licht heeft de gemeenteraad afgelopen december het college nadrukkelijk gevraagd 'werk te maken' van personeelshuisvesting. Het college heeft een projectleider aangesteld en er is onderscheid gemaakt tussen een kortetermijnoplossingen en een lange termijn aanpak.

- De focus is eerst gelegd op de korte termijn.
- Er is een inventarisatie gemaakt naar de behoefte aan personeelshuisvesting. De projectleider heeft met veel werkgevers een gesprek gevoerd. Er zijn enkele tijdelijke omgevingsvergunningen verleend voor o.a. units op eigen terrein met de afspraak dat de ondernemer blijft zoeken naar een permanente oplossing. Door bemiddeling van de projectleider zijn enkele werkenden in de zorg gekoppeld aan aanbieders van woonruimte. De conclusie uit de inventarisatie is dat de bedrijven/organisaties voor 2022 over het algemeen de vraag naar huisvesting voor personeelsleden (zo goed en kwaad als het kon (tijdelijk)) hebben opgelost.
- De nieuwbouwwoningen van het GWA in combinatie met het toewijzingsbeleid zorgen ervoor dat werkenden die zich willen vestigen op Ameland relatief snel aan de beurt zijn voor een eigen woning. Dit zorgt voor doorstroom vanuit de bestaande personeelshuisvesting waardoor nieuwe tijdelijk werkenden weer kunnen instromen.
- Omgevingsvergunningsaanvragen voor permanente personeelshuisvesting zijn in behandeling genomen, getoetst aan het bestemmingsplan en het beleid en waar mogelijk verleend.
- In aanloop naar het seizoen 2023 kunnen aanvragen voor (tijdelijke) omgevingsvergunningen worden ingediend voor bijvoorbeeld units op eigen terrein of een personeelsonderkomen in gebouwen waar dit beleidsmatig is toegestaan. Het voornemen is om in dit najaar bedrijven en organisaties nog een keer nadrukkelijk te attenderen op deze mogelijkheid en het belang van een tijdige en complete aanvraag.
- De conclusie voor de langere termijn blijft dat er een structureel tekort blijft aan huisvesting voor met name seizoenspersoneel en medewerkers die langer -maar niet permanent- op het eiland verblijven. Meerdere factoren spelen hierbij een rol waaronder twee factoren die een directe relatie hebben met gemeentelijk beleid: 1) het aankopen van woningen voor personeel is niet meer mogelijk 2) situaties die strijdig zijn en niet vergunbaar zullen afhankelijk van de situatie direct of met een redelijke overgangstermijn moeten worden beëindigd.

We willen uw raad voorstellen de gemeente een duidelijke rol in te laten nemen in het lange termijn vraagstuk van de personeelshuisvesting. Zoals gezegd zoeken we daarbij een goede balans tussen de belangen van werkgevers, werknemers, omgeving en de gemeenschap.

Wanneer het kader helder is kan het college een nadere aanpak uitwerken. We stellen u voor in de begroting van 2023 een bedrag van € 24.000 zodat er dekking beschikbaar is voor een met uw raad afgestemde lange termijn aanpak.

Dekkingsmiddelen

Gemeentefonds

Het gemeentefonds bestaat uit de algemene uitkering, decentralisatie uitkeringen en integratie uitkeringen. De berekende uitkering gemeentefonds in de Kadernota is gebaseerd op de meicirculaire, dit is de meest recente circulaire van het ministerie van Binnenlandse zaken en koninkrijkrelaties. De financiële effecten hiervan zijn verwerkt in de derde begrotingswijziging.

Tussen het rijk en de koepels van gemeenten en provincies, IPO en VNG, is afgesproken dat gemeenten in hun meerjarenraming voor de jaarschijven 2024 tot en met 2026 rekening mogen houden met de volledige bijdragen uit de Hervormingsagenda Jeugd. Voor de gemeente Ameland geldt voor 2024, 2025 en 2026 een bedrag van respectievelijk € 185.084, € 110.904 en € 53.696. Deze bedragen zijn verwerkt in de Kadernota.

Tot slot wordt opgemerkt dat er enige voorzichtigheid wordt betracht met betrekking tot de algemene uitkering voor de jaren 2024 en 2025. De forse stijging voor die jaren wordt voor 80% doorgerekend, hetgeen betekent dat met bedragen van respectievelijk € 305.712 en € 349.835 (20%) in eerste instantie geen rekening wordt gehouden.

Belastingen en retributies

Zowel de voorgestelde stelpost voor voorziene uitgaven als de overige wensen voor nieuw beleid leggen een groot financieel beslag op de gemeentelijke begroting. Zie voor meer uitleg hierover de programmateksten. In deze kadernota wordt dan ook een voorstel gedaan om meerdere belastingen en heffingen te verhogen.

Als algemene opmerking geldt dat de meeropbrengsten van de hier voorgestelde belastingverhogingen worden verwerkt in de op te stellen meerjarenbegroting 2023-2026. De specifieke tariefstelling wordt verwerkt in de diverse belastingverordeningen die aan de raad worden voorgelegd, waarbij als eerste de verordeningen voor het jaar 2023 aan bod zullen komen.

Reinigingsrechten

Uitgaande van de huidige historische verdeelsleutel van algemene kosten (vooral overslagstation) op basis van hoeveelheden afval, blijkt een kostendekkende exploitatie van de inzameling van bedrijfsafval nog niet bereikt te zijn.

De tarieven voor bedrijfsafval zijn sinds 2014 nauwelijks aangepast, terwijl de kosten, onder andere door de hogere tarieven van Omrin, wel zijn gestegen. Op grond van de Wet markt en overheid mag een overheid wel economische activiteiten uitvoeren, maar mag een product of dienst niet onder de kostprijs aanbieden en mag het eigen bedrijf niet bevoordelen boven concurrerende ondernemingen.

Gelet hierop is in de kadernota 2021 voorgesteld een inhaalslag te maken op het gebied van de tariefstelling voor bedrijfsafval, door in de jaren 2022 en 2023 de tarieven voor restafval te verhogen met € 0,04 per jaar. Voor 2022 heeft deze verhoging al plaatsgevonden, voor 2023 wordt opnieuw voorgesteld om deze verhoging door te voeren. Het financiële effect voor het jaar 2023 is al verwerkt in de huidige meerjarenbegroting 2022-2025.

In deze kadernota wordt opnieuw voorgesteld de tarieven voor zowel reinigingsrechten, als afvalstoffenheffing te verhogen. De voorgestelde verhoging en daaruit volgende meeropbrengsten worden weergegeven in onderstaande tabel.

Afstoffenheffing en reinigingsrechten					
	2022	2023	2024	2025	2026
Tariefverhoging	-	3%	2%	2%	2%
Meeropbrengsten	-	37.350	62.997	89.157	115.840

Forensenbelasting

Bij de kadernota 2021 is voorgesteld het aantal staffels (tariefgroepen) uit te breiden. Tevens is de opbouw van de tarieven wat logischer gekozen, met een afnemende procentuele stijging per volgende tariefgroep, waar in de oude situatie meer sprake lijkt van enige 'willekeurige sprongen'. Door deze logische opbouw te kiezen zullen de laagste staffels iets profiteren van het nieuwe model, en de hogere staffels meer gaan betalen.

Resumerend is hier sprake van een alleszins redelijke opbouw van tarieven, aangepast aan hedendaagse waarden van recreatieobjecten, waarbij in de praktische uitvoerbaarheid geen problemen worden voorzien.

In deze kadernota wordt voorgesteld om het tarief van de forensenbelasting te verhogen. De voorgestelde verhoging en daaruit volgende meeropbrengsten worden weergegeven in onderstaande tabel.

Forensenbelasting					
	2022	2023	2024	2025	2026
Tariefverhoging	-	3%	2%	2%	2%
Meeropbrengsten	-	50.370	84.957	120.237	156.221

Toeristenbelasting

Ook voor toeristenbelasting geldt dat een voorstel wordt gedaan tot verhoging. Voorgesteld wordt, het tarief voor toeristenbelasting in 2023 vast te stellen op € 1,80, hetgeen neerkomt op een verhoging van de opbrengsten met ongeveer 13%. Voor de jaren daarna worden eveneens procentuele verhogingen voorgesteld, zoals opgenomen in de tabel op de volgende pagina.

Toeristenbelasting					
	2022	2023	2024	2025	2026
Tariefverhoging	-	13%	11%	2%	2%
Meeropbrengsten	-	382.063	747.373	821.100	896.301

Eerder werd opgemerkt dat de voorgestelde verhoogde tarieven voor 2023 zullen worden verwerkt in de belastingverordeningen 2023, die dit najaar worden aangeboden aan de gemeenteraad ter vaststelling. Bij deze kadernota wordt al wel voorgesteld om het tarief voor de toeristenbelasting voor 2023 op € 1,80 vast te stellen, waardoor het voor bedrijven en verhuurders mogelijk bij het aangaan van reserveringen het juiste tarief te gebruiken. In de meerjarenbegroting wordt voor 2024 rekening gehouden met een stijging van het tarief voor de toeristenbelasting naar € 2.

Onroerendezaakbelasting

Ook voor de onroerendezaakbelasting wordt in deze kadernota voorgesteld om een verhoging door te voeren voor 2023 en verder. De voorgestelde verhoging en daaruit volgende meeropbrengsten worden weergegeven in onderstaande tabel.

Onroerendezaakbelasting					
	2022	2023	2024	2025	2026
Tariefverhoging	-	3%	2%	2%	2%
Meeropbrengsten	-	45.450	76.659	108.492	140.962

3. Financiën.

3.1 Inleiding

Op 8 november 2021 is de meerjarenbegroting 2022 – 2025 door de raad vastgesteld.

Deze meerjarenbegroting is de basis voor de uitvoering van werkzaamheden in het lopende begrotingsjaar 2022. De “jaarschijf 2022” bestaat immers uit door de raad beschikbaar gestelde budgetten voor de verschillende begrotingsonderdelen, vastgelegd in een programmabegroting met programma’s en daarbij behorende activiteitengroepen.

Daarnaast geeft deze meerjarenbegroting het financiële kader voor de jaren tot en met 2025. Deze meerjarenbegroting is daarmee de uitgangspositie voor de Kadernota 2023, waarbij het jaar 2025 ‘gemakshalve’ wordt gekopieerd naar 2026.

De begrotingsaldi voor deze jaren zijn de volgende:

	2022	2023	2024	2025	2026
Meerjarenbegroting 2022 - 2025	2.939	13.512	109.746	89.297	89.297

In dit hoofdstuk komen belangrijke afwijkingen van dit financiële beeld aan de orde. Hiermee ontstaat een nieuw kader als basis voor beschouwingen in het college en de raad over zaken als nieuw beleid, wensen en belastingmaatregelen. De besluiten die daaruit voortvloeien, vormen de basis voor de daarná op te stellen meerjarenbegroting 2023– 2026.

De belangrijke afwijkingen voor het jaar 2022 worden formeel aan de raad voorgelegd in de vorm van begrotingswijzigingen 2022, met effecten voor de komende jaren. Er worden drie begrotingswijzigingen opgesteld die hierna aan de orde komen.

In paragraaf 3.2 wordt een totaalbeeld geschetst van de budgettaire effecten van de jaarrekening 2021 op de meerjarenbegroting, aangevuld met een analyse van huidige budgetten. Deze worden verwerkt in de eerste begrotingswijziging 2022. Een toelichting op deze begrotingswijziging wordt gegeven in paragraaf 3.3, waar alle aanpassingen groter dan € 10.000 worden benoemd. De toelichting wordt gedaan op activiteitengroepniveau; het niveau waarop de raad budgetten autoriseert.

In paragraaf 3.4 komt de tweede begrotingswijziging 2022 aan de orde. Financiële effecten van besluiten die genomen zijn nádat de meerjarenbegroting 2022-2025 is vastgesteld, worden verwerkt in deze begrotingswijziging.

Paragraaf 3.5 bevat overige ontwikkelingen die financieel van invloed zijn op begrotingsjaren vanaf 2022. Deze ontwikkelingen vormen de input voor de derde begrotingswijziging 2022.

Voor alle begrotingswijzigingen geldt dat een negatieve bijstelling per saldo meer kosten of minder opbrengsten betreft, en een positieve bijstelling meer opbrengsten of minder kosten.

In paragraaf 3.6 wordt de cijfermatige startpositie aangegeven, als basis voor de besluitvorming over nieuw of bijgesteld beleid.

Paragraaf 3.7 geeft een overzicht van de financiële effecten van de Kadernota 2023, de (nieuwe) beleidsvoornemens.

Paragraaf 3.8 sluit af een financiële eindsituatie, als basis voor de op te stellen nieuwe meerjarenbegroting 2023 – 2026.

3.2 Jaarrekening 2021

De jaarrekening over 2021 sluit met een voordelig saldo van € 2.199.504. Ten opzichte van het begrote saldo van € 368.763 is er sprake van een groot voordelig verschil van € 1.830.743.

Er is sprake van diverse voor- en nadelen ten opzichte van de begroting. In de jaarstukken over 2021 zijn uitgebreide analyses opgenomen van opvallende financiële verschillen ten opzichte van de begroting; bovendien zijn toelichtingen gegeven op beleidsvoornemens en de mate waarin realisatie heeft plaats gevonden.

Op basis van een analyse van jaarrekening 2021, is beoordeeld in hoeverre budgetten in de vastgestelde begroting 2022 – 2025 bijstelling vragen. Dit heeft geleid tot de eerste begrotingswijziging 2022. Een totaaloverzicht van de eerste begrotingswijziging op activiteitengroepniveau is opgenomen in **bijlage 1** van deze kadernota. Een totaaloverzicht van alle wijzigingen per product- en grootboeknummer is beschikbaar bij de vakafdeling.

Het totaaleffect van deze eerste begrotingswijziging 2022 is:

	2022	2023	2024	2025	2026
Effecten van rekeningcijfers 2021 voor 2022 - 2025	-1.227.598	-385.814	-324.999	-340.390	-336.756

In paragraaf 3.3 worden de begrotingswijzigingen groter dan € 10.000 per activiteitengroep toegelicht.

3.3 Toelichting eerste begrotingswijziging 2022

Het totale effect van de eerste begrotingswijziging 2022 is als volgt.

2022	2023	2024	2025	2026
-1.227.598	-385.814	-324.999	-340.390	-336.756

Deze begrotingswijziging kan worden verklaard door diverse grote en kleine aanpassingen.

Een totaaloverzicht van de eerste begrotingswijziging per activiteitengroep is te vinden in bijlage 1. In deze paragraaf worden alle aanpassingen van de begroting > € 10.000 toegelicht per activiteitengroep.

Programma 1 Bestuur

Activiteitengroep Bestuur				
2022	2023	2024	2025	2026
€ 69.900	-€ 50.700	€ 19.200	€ 19.100	€ 19.100

Wijzigingen binnen bestuur > € 10.000 :

- (-) Hogere bijdrage aan GR de Wadden, o.a. voor aanloopkosten voor Programma de Wadden (**€ 70.000 in 2022, € 63.000 in 2023**)
- (+) Opbrengsten detachering medewerker Beheerautoriteit de Wadden geraamd op basis van detacheringsovereenkomst (**€ 109.000 in 2022**)
- (+) Verhoging opbrengsten DVO's de Wadden, onder andere voor procesbegeleider/-trekker in 2022 voor circulaire economie (**€ 35.000 in 2022, € 25.000 in 2023 e.v.**)

Activiteitengroep Openbare orde en veiligheid				
2022	2023	2024	2025	2026
-€ 10.400	-€ 23.048	-€ 24.636	-€ 26.401	-€ 26.284

Wijzigingen binnen de activiteitengroep Openbare orde en veiligheid > € 10.000 :

- (-) Gebaseerd op de nieuwe meerjarenbegroting van de Veiligheidsregio Fryslân geldt een verhoging van de inkomensoverdrachten voor brandpreventie (**€12.053 in 2023, oplopend tot € 15.247 in 2026**)
- (-) Hogere kosten voor gasverbruik door nieuwe inkopen gas voor huisvesting van de brandweer (en voorheen ambulance) (**€ 12.000 structureel**)

Programma 2 Sociaal Domein

Activiteitengroep Algemene voorzieningen				
2022	2023	2024	2025	2026
-€ 45.500	-€ 51.300	-€ 52.100	-€ 52.900	-€ 52.900

Wijzigingen binnen Algemene voorzieningen > € 10.000 :

- (-) Ontvangsten huren accommodaties sport structureel lager dan begroot (**€ 10.000 structureel**)
- (+) Kosten subsidie peuterspeelzalen structureel lager dan begroot (**€ 25.000 structureel**)
- (-) Post gebruiksgoederen buurtsportcoaches begroot, kosten werden eerst onder andere budgetten geboekt (**€ 10.000 structureel**)
- (-) Hogere kosten voor gasverbruik door het opnieuw inkopen van gas voor accommodaties sport (**€ 60.000 structureel**)

Activiteitengroep Sportevenementen				
2022	2023	2024	2025	2026
€ 1.500	€ 1.500	€ 1.500	€ 1.500	€ 1.500

Binnen de activiteitengroep Sport(evenementen) doen zich **geen** begrotingswijzigingen voor > € 10.000.

Activiteitengroep Musea en culturele voorzieningen				
2022	2023	2024	2025	2026
-€ 2.000	-€ 2.400	-€ 2.700	-€ 3.000	-€ 3.100

Binnen de activiteitengroep Musea en culturele voorzieningen doen zich **geen** begrotingswijzigingen voor > € 10.000.

Activiteitengroep Maatschappelijke ondersteuning (Wmo)				
2022	2023	2024	2025	2026
€ 0	-€ 6.506	-€ 6.903	-€ 7.329	-€ 3.712

Binnen de activiteitengroep Maatschappelijke ondersteuning (Wmo) doen zich **geen** begrotingswijzigingen voor > € 10.000.

Activiteitengroep Jeugdwet				
2022	2023	2024	2025	2026
-€ 20.000	-€ 20.000	-€ 20.000	-€ 20.000	-€ 20.000

Wijzigingen binnen de activiteitengroep Jeugdwet > € 10.000 :

- (-) De kosten voor individuele voorzieningen jeugdhulp zijn structureel hoger dan begroot (**€ 20.000 structureel**)

Activiteitengroep Participatiewet				
2022	2023	2024	2025	2026
-€ 75.000	€ 30.300	€ 20.300	€ 10.300	€ 10.300

Wijzigingen binnen de activiteitengroep Participatiewet > € 10.000 :

- (-) De kosten voor eenmalige energietoelagen zijn geraamd. Hier staat een bijdrage van het Rijk tegenover, verwerkt in de Algemene Uitkering (**€ 125.000 in 2022**)
- (+) Minder kosten voor sociale uitkeringen door minder uitkeringsgerechtigden (**€ 40.000 structureel**)
- (-) Minder Rijksbijdragen voor sociale uitkeringen door minder uitkeringsgerechtigden (**€20.000 in 2023, oplopend naar € 40.000 in 2025 e.v.**)
- (+) Diverse kosten afgeraamd omdat de locatie van de sociale werkvoorziening aan de Achterdieken is verkocht (**vanaf 2023 € 14.000 structureel**)

Programma 3 Onderwijs

Activiteitengroep Openbaar primair en voortgezet onderwijs				
2022	2023	2024	2025	2026
€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0

Binnen de activiteitengroep Openbaar primair en voortgezet onderwijs hebben zich alleen administratieve wijzigingen voorgedaan. Dit betreft verschuiving van budgetten binnen de activiteitengroep, wat **budgettair neutraal** gebeurt.

Activiteitengroep Lokaal onderwijsbeleid				
2022	2023	2024	2025	2026
-€ 11.950	-€ 7.900	-€ 8.600	-€ 9.300	-€ 9.300

Binnen de activiteitengroep Lokaal onderwijsbeleid doen zich **geen** begrotingswijzigingen voor > € 10.000.

Programma 4 Fysieke leefomgeving

Activiteitengroep Infrastructuur				
2022	2023	2024	2025	2026
-€ 20.160	-€ 20.260	-€ 15.360	-€ 15.460	-€ 15.460

Wijzigingen binnen de activiteitengroep Infrastructuur > € 10.000 :

- (+) Geen kosten voor onderhoud openbare verlichting, contract wordt niet uitgevoerd door Philips Signify (**€ 11.940 structureel**)
- (-) Kosten voor het onderhoud aan de veerдам zijn structureel hoger dan begroot (**€ 10.000 structureel**)
- (-) Kosten voor het maaien van de watergangen zijn structureel hoger dan begroot (**€ 10.000 structureel**)

Activiteitengroep Openbare Ruimte				
2022	2023	2024	2025	2026
-€ 24.000	-€ 24.200	-€ 24.400	-€ 24.600	-€ 24.600

Wijzigingen binnen de activiteitengroep Openbare Ruimte > € 10.000 :

- (-) Kosten voor dagelijks onderhoud in de openbare ruimte zijn structureel hoger dan begroot (**€ 20.000 structureel**)

Activiteitengroep Afval en milieu				
2022	2023	2024	2025	2026
-€ 10.800	-€ 1.000	-€ 1.000	-€ 1.000	-€ 1.000

Wijzigingen binnen de activiteitengroep Afval en milieu > € 10.000 :

- (+) Totale dividend van Omrin is in 2022 hoger dan begroot (**€ 20.000 in 2022**)
- (-) De opbrengsten voor oud papier zijn lager (**€ 20.000 in 2022**)

Activiteitengroep Ruimtelijke ordening				
2022	2023	2024	2025	2026
-€ 923.388	-€ 10.000	-€ 10.000	-€ 10.000	-€ 10.000

Wijzigingen binnen de activiteitengroep Ruimtelijke ordening > € 10.000 :

- (-) Nieuw gecalculeerd verlies grondexploitaties. Een nadere uitleg wordt gegeven in programma 4, Fysieke leefomgeving (**€ 813.388 in 2022**)
- (-) Het onderhoud aan de kerkhofmuurtjes is in 2021 niet uitgevoerd en vindt plaats in 2022, derhalve de kosten voor dit onderhoud in 2022 opnieuw geraamd (**€ 100.000 in 2022**)
- (-) Kosten voor Hus en Hiem voor welstandstoezicht zijn hoger dan begroot. Hier staan ook hogere opbrengsten tegenover, verwerkt binnen de activiteitengroep 'Retributies' (**€ 10.000 structureel**)

Programma 5 Toerisme en Economie

Activiteitengroep Toerisme				
2022	2023	2024	2025	2026
-€ 18.000	€ 2.000	€ 2.000	€ 2.000	€ 2.000

Wijzigingen binnen de activiteitengroep Toerisme > € 10.000 :

- (-) In eerste instantie waren de geraamde kosten voor het nieuwe toeristisch beleid verdeeld over 2021 en 2022. De volledige kosten zijn werkelijk gemaakt in 2022, dus hierdoor in 2022 een gedeelte van het budget opnieuw geraamd (**€ 30.000 in 2022**)
- (+) Tegenover de kosten van het toeristisch beleid staat een gedeeltelijke subsidiebijdrage van Innovatiepact Fryslân (**€ 10.000 in 2022**)

Activiteitengroep Overige Sectoren				
2022	2023	2024	2025	2026
€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000

Binnen de activiteitengroep Stimulering innovatie doen zich **geen** begrotingswijzigingen voor > € 10.000.

Programma 6 Duurzaamheid

Activiteitengroep Energietransitie				
2022	2023	2024	2025	2026
€ 40.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000

Wijzigingen binnen de activiteitengroep Energietransitie > € 10.000 :

- (+) Een energieplan voor de verduurzaming van de gebouwde omgeving per dorp gaat niet meer door (**€ 20.000 structureel**)
- (+) Het plan met betrekking tot de vergister gaat in eerste instantie niet door. De bijdrage door de gemeente is hierdoor niet meer nodig (**€ 20.000 in 2022**)

Programma 7 Volkshuisvesting

Binnen programma 7 valt de activiteitengroep Gemeentelijk woningbedrijf. Wijzigingen die zich binnen deze activiteitengroep voordoen, zijn verwerkt in een update van het Strategisch Voorraad Beleid (SVB) van het Gemeentelijk Woningbedrijf Ameland (GWA). De effecten hiervan zijn neutraal, aangezien het resultaat van het GWA een mutatie geeft op de Reserve GWA. Een gewijzigd saldo leidt dus enkel tot een andere mutatie van de reserve. De effecten van het gewijzigde SVB en de staat van reserves en voorzieningen zijn verwerkt in de derde begrotingswijziging, zie hiervoor paragraaf 3.5. Het nieuwe SVB zal naar verwachting dit najaar worden aangeboden aan de gemeenteraad.

Deze wijzigingen leiden per saldo tot de volgende mutatie op het exploitatiesaldo van het GWA.

Activiteitengroep Gemeentelijk woningbedrijf				
2022	2023	2024	2025	2026
€ 172.036	€ 163.417	€ 204.526	€ 125.390	€ 127.010

Dekkingsmiddelen

Activiteitengroep Huren en pachten				
2022	2023	2024	2025	2026
€ 2.300	€ 2.300	€ 2.300	€ 2.300	€ 2.300

Binnen de activiteitengroep Huren en pachten doen zich **geen** begrotingswijzigingen voor > € 10.000.

Activiteitengroep Belastingen				
2022	2023	2024	2025	2026
€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0

Wijzigingen binnen de activiteitengroep Belastingen > € 10.000 :

- (-) Meer kosten voor de heffing/invordering van onroerendezaakbelasting, door hogere kosten voor de inhuur van het taxatiebureau (**€ 10.000 structureel**)

Verder zijn de eventuele wijzigingen in opbrengsten van belastingen verwerkt in wijziging 3, hiervoor wordt verwezen naar paragraaf 3.5. Daar is verder geen rekening gehouden met eventuele tariefwijzigingen, hiervoor wordt een voorstel gedaan in de paragraaf Dekkingsmiddelen.

Activiteitengroep Overige inkomsten en uitgaven				
2022	2023	2024	2025	2026
-€ 54.500	-€ 98.500	-€ 98.000	-€ 98.500	-€ 98.500

Wijzigingen binnen de activiteitengroep Overige inkomsten en uitgaven >€ 10.000 :

- (-) Minder renteopbrengsten doordat ambtenaren hun hypothecaire geldlening bij de gemeente hebben afgelost (**€ 16.000 in 2022, aflopend tot € 15.000 in 2026**)
- (-) Hogere brandstofkosten door stijgende brandstofprijzen (**€ 35.000 structureel**)

Activiteitengroep Retributies				
2022	2023	2024	2025	2026
€ 7.000	€ 7.000	€ 7.000	€ 7.000	€ 7.000

Wijzigingen binnen de activiteitengroep Overige inkomsten en uitgaven >€ 10.000 :

- (+) Meer opbrengsten voor leges Welstandtoezicht (**€ 10.000 structureel**)

Overhead

Activiteitengroep Overhead				
2022	2023	2024	2025	2026
-€ 137.600	-€ 138.100	-€ 138.600	-€ 139.100	-€ 139.100

Wijzigingen binnen de activiteitengroep Overhead > € 10.000 :

- (-) Hogere bijdrage ICT kosten voor de inkoop van ICT door strengere eisen voor informatiebeveiliging, extra Digitale Werkplek Omgevingen (DWO's) en andere ICT-ontwikkelingen (**€ 90.000 structureel**)
- (+) Minder kosten voor het onderhoud van softwarepakketten (**€ 10.500 structureel**)
- (+) Minder reis- verblijf- en verplaatsingskosten sinds corona, doordat meer op afstand wordt gewerkt (**€ 10.000 structureel**)
- (-) Hogere kosten voor gasverbruik door nieuwe inkoop gas voor zowel de huisvesting van de binnendienst als de buitendienst (**€ 62.100 structureel**)

3.4 Besluiten ná vaststelling meerjarenbegroting 2022 – 2025

Na vaststelling van de meerjarenbegroting zijn in het college en de raad besluiten genomen die een financieel effect hebben op de lopende meerjarenbegroting. Het overzicht hiervan is opgenomen in **bijlage 2** bij deze Kadernota.

Het totaaleffect van deze tweede begrotingswijziging 2022 is:

	2022	2023	2024	2025	2026
Effecten van besluiten ná vaststellen meerjarenbegroting 2022 - 2025	515.940	640	640	19.140	19.140

De bijstelling betreft onder andere de effecten van de verkoop van de Achterdijken in Nes (€ 345.053), de verkoop van grond aan de Kemphaansduun (€ 171.000) en de verkoop van grond aan de Binnendieken (€ 91.205). Dit zorgt voor eenmalige baten in 2022 van in totaal € 607.258. Tevens is in deze wijziging het voorbereidingskrediet verwerkt voor het Energiepark Ballumerbocht B.V.

Verder is in deze wijziging het effect verwerkt van het verlenen van steun aan lokale culturele instellingen en verenigingen naar aanleiding van de coronamaatregelen in 2021. Dit betreft in totaal een wijziging van € 38.000. Hier tegenover staat een bijdrage van het Rijk.

Daarnaast zijn er nog enkele kleinere posten verwerkt in deze wijziging.

3.5 Overige ontwikkelingen met financiële effecten

Naast structurele effecten van de jaarrekening 2021 en de consequenties van genomen besluiten, zijn er ontwikkelingen, nieuwe inzichten en dergelijke die van invloed zijn op begrotingscijfers vanaf 2022. Het kan hier gaan om een verschuiving van lasten, omdat bijvoorbeeld een grote investering een jaar later dan gepland wordt uitgevoerd, de ontwikkeling van de Algemene uitkering, cao-ontwikkelingen, enzovoort.

Als gevolg hiervan zijn staten van activa, geldleningen, reserves, salarissen etc. bijgesteld, met als gevolg nieuwe kostenramingen. Deze bijstellingen vormen de basis voor de derde begrotingswijziging over 2022. Het uitgebreide overzicht hiervan is opgenomen in *bijlage 3*.

Het totaaleffect hiervan is het volgende:

	2022	2023	2024	2025	2026
Derde begrotingswijziging 2022:					
- Salariskosten	-147.552	-328.507	-418.269	-425.360	-527.499
- Personeel derden	-42.200	0	0	0	0
- Algemene uitkering	714.302	1.230.643	1.258.110	1.372.126	877.720
- Belastingen	100.494	100.494	100.494	100.494	100.494
- Activa/vervangingsinvesteringen	106.507	-13.599	-18.849	-29.149	20.953
- Effect GWA	172.036	163.417	204.526	125.390	129.545
- Effect diverse posten in exploitatie	3.638.088	-3.213.927	-481.266	-2.757	54.244
- Reserves en voorzieningen	-3.818.231	3.047.704	273.955	-127.199	-184.112
- Liquiditeiten en geldleningen	105.690	68.225	38.737	65.422	109.710
totaal	829.134	1.054.450	957.437	1.078.967	581.055

De belangrijke uitgangspunten voor deze cijfers zijn;

Salariskosten

- Er wordt uitgegaan van de beschikbare formatie zoals vastgesteld met de meerjarenbegroting 2022 – 2025;
- Er wordt in zowel 2023 en 2024 uitgegaan van een salarisstijging van 3%, en 1,5% in 2022, 2025 en verder. Dit in verband met de landelijke inflatie- en loonontwikkelingen.

Personeel van derden

- Er wordt uitgegaan van de bestaande contracten met externe bureaus;
- In overleg met P&O is een inschatting gemaakt van de kosten voor de rest van het jaar, op basis van lopende dan wel verwachte contractafspraken.

Algemene uitkering

- Er wordt uitgegaan van de ramingen volgens de laatst bekende circulaire van het ministerie van BiZa, de meicirculaire 2022;
- Tussen het rijk en de koepels van gemeenten en provincies, IPO en VNG, is afgesproken dat gemeenten in hun meerjarenraming voor de jaarschijven 2024 tot en met 2026 rekening mogen houden met de volledige bijdragen uit de Hervormingsagenda Jeugd. Dit is dan ook verwerkt in deze begrotingswijziging;
- In 2024 en 2025 wordt uitgegaan van een voorzichtigheidsprincipe van 20%.

Belastingen

- Er is uitgegaan van de op dit moment bekende aantallen objecten en belastingplichtigen;
- Er is in deze wijziging geen rekening gehouden met effecten van tariefwijzigingen. Voorstellen tot tariefwijzigingen zijn gedaan in de paragraaf Dekkingsmiddelen.

Activa/vervangingsinvesteringen

- Reeds begrote (vervangings)investeringen zijn beoordeeld op planning en haalbaarheid en in overleg zo nodig verschoven naar het jaar waarin realisatie logischerwijze haalbaar wordt geacht.

Effect GWA

De wijzigingen die zijn verwerkt in het SVB betreffen:

- Verwerking van de juiste meters grond naar het GWA in verband met nieuwe huurwoningen
- Het verwerken van de effecten van verduurzaming van monumentale panden in het bezit van het GWA (zie hiervoor programma 7)
- Het verwerken van de kosten voor de pilot met hybride ketels (zie hiervoor programma 7)
- De meerkosten van de jaarlijkse plaatsing van 10 hybride warmtepompen. Gedurende de planperiode van het SVB worden zo 150 stuks doorgerekend
- Verlaging van de verhuurdersheffing in 2022, en afschaffing verhuurdersheffing in 2023

Effect diverse posten in exploitatie

Het gaat hier om de volgende grotere posten:

- Uitkeringen voormalige politieke ambtsdragers
Er heeft een herrekening plaatsgevonden van de jaarlijks uit te keren bedragen voor de huidige en toekomstige pensioengerechtigden, op basis van actuele tabellen van levensverwachting. Daarnaast zijn de uit te keren wachtgelden aan voormalige collegeleden geactualiseerd.
- Rente grondexploitaties
Over de balanswaarde van de grondexploitaties worden rentekosten berekend. Deze worden toegevoegd aan de waarde van de grondexploitaties, en vervolgens als bate geboekt in de financiële administratie van de gemeente. Door een andere balanswaarde per 1 januari 2022, zijn de toegerekende rentekosten en – baten anders berekend.
- Programma de Waddeneilanden
Voor 2022 stond een onttrekking van € 450.000 geraamd voor Programma de Waddeneilanden. Deze onttrekking is afgeraamd in deze wijziging, in de lijst met nieuw beleid en wensen wordt voorgesteld om in een keer € 1.800.000 te oormerken in de Reserve Projecten in 2022.

- Bijdrage van de gemeente in de Nieuwbouw van de Stelp
In eerste instantie stond de bijdrage van de gemeente in de Stelp gepland voor 2022. Dit is doorgeschoven naar 2023.
- Toevoeging egalisatievoorziening riolering
Uit een analyse over de opbrengsten van belastingen en andere heffingen blijkt de verwachting dat we ongeveer € 13.000 meer rioolheffing zullen ontvangen in 2022. Dit wordt extra toegevoegd aan de egalisatievoorziening riolering, aangezien 'Riolering' geëgaliseerd wordt met deze voorziening.

Reserves en voorzieningen

- Diverse mutaties hebben plaatsgevonden in de dotaties en onttrekkingen van de reserves, om zo de gewijzigde exploitatiekosten te neutraliseren.

Liquiditeiten en geldleningen

- Op basis van de liquiditeitenplanning worden aan te trekken geldleningen begroot.
- Voor aan te trekken geldleningen wordt uitgegaan van rentepercentages van 2% in 2022, jaarlijks oplopend naar 3% in 2026.

3.6 Cijfermatige startpositie

De verwerking van de hiervoor genoemde cijfermatige effecten leidt tot de volgende totaalstellingen, als uitgangspositie voor beschouwingen over Kadernota 2023:

	2022	2023	2024	2025	2026
Startpositie Kadernota 2022					
Meerjarenbegroting '22 - '25	2.939	13.512	109.746	89.297	89.297
Eerste begrotingswijziging 2022	-1.227.598	-385.814	-324.999	-340.390	-336.756
Tweede begrotingswijziging 2022	515.940	640	640	19.140	19.140
Derde begrotingswijziging 2022	829.134	1.054.450	957.437	1.078.967	581.055
Startpositie vóór besluitvorming over Kadernota 2022	120.414	682.788	742.824	847.014	352.736

3.7 Voorstellen nieuw beleid

Kadernota 2023 is opgesteld met inachtneming van de politieke raadsagenda 2022 – 2026, waarbij rekening is gehouden met de huidige stand van zaken van diverse projecten. Bovendien zijn aanvullende nieuwe beleidsvoornemens onderkend, waarover beraadslaging en besluitvorming noodzakelijk is.

De financiële effecten van het in deze Kadernota voorgestelde (nieuwe) beleid, zijn opgenomen in **bijlage 4** bij deze Kadernota.

De totaaltelling hiervan is als volgt:

	2022	2023	2024	2025	2026
Effecten van nieuw beleid bij Kadernota 2023	-40.000	-1.050.925	-1.644.708	-1.894.490	-1.894.273

3.8 Financiële eindsituatie, basis voor meerjarenbegroting 2023 - 2026

Gezien de saldi meerjarenbegroting stellen wij u voor om de belastingen te verhogen. Gelet op het voorgestelde nieuwe beleid, zijn er belastingverhogingen nodig om tot een sluitende begroting 2023, en een sluitende meerjarenraming te komen.

Het financiële eindplaatje, als basis voor de op te stellen meerjarenbegroting 2023 – 2026, ziet er, inclusief de voorgestelde belastingverhogingen, als volgt uit:

	2022	2023	2024	2025	2026
Financiële eindsituatie					
Startpositie besluitvorming Kadernota '23	120.414	682.788	742.824	847.014	352.736
Effecten nieuw beleid	-40.000	-1.050.925	-1.644.708	-1.894.490	-1.894.273
Effecten belastingvoorstellen	0	477.883	908.990	1.049.829	1.193.484
Effecten overige heffingen	0	37.350	62.997	89.157	115.840
Saldi meerjarenbegroting					
2022 - 2026	80.414	147.096	70.104	91.510	-232.212

Bijlagen

Bijlage 1: Eerste begrotingswijziging 2022

Eerste begrotingswijziging 2022 (Effecten jaarrekening 2021, budgettaire aanpassingen 2022)

Programma	Activiteitengroep	2022	2023	2024	2025	2026
1	Bestuur	69.900	-50.700	19.200	19.100	19.100
2	Algemene voorzieningen	-45.500	-51.300	-52.100	-52.900	-52.900
2	Sportevenementen	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500
2	Musea en culturele voorzieningen	-2.000	-2.400	-2.700	-3.000	-3.100
2	Maatschappelijke ondersteuning	0	-6.506	-6.903	-7.329	-3.712
2	Jeugdhulp	-20.000	-20.000	-20.000	-20.000	-20.000
2	Participatie	-75.000	30.300	20.300	10.300	10.300
3	Openbaar prim. en voortgez. onderwijs	0	0	0	0	0
3	Lokaal onderwijsbeleid	-11.950	-7.900	-8.600	-9.300	-9.300
4	Infrastructuur	-20.160	-20.260	-15.360	-15.460	-15.460
4	Openbare ruimte	-24.000	-24.200	-24.400	-24.600	-24.600
4	Afval en milieu	-10.800	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000
4	Ruimtelijke ordening	-923.388	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000
4	Openbare orde en veiligheid	-10.400	-23.048	-24.636	-26.401	-26.284
5	Stimulering toerisme	-18.000	2.000	2.000	2.000	2.000
6	Energietransitie	40.000	20.000	20.000	20.000	20.000
6	Stimulering innovatie	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000
Dek. Mid.	Huren en pachten	2.300	2.300	2.300	2.300	2.300
Dek. Mid.	Belastingen	0	0	0	0	0
Dek. Mid.	Overige inkomsten en uitgaven	-54.500	-98.500	-98.000	-98.500	-98.500
Dek. Mid.	Retributies	7.000	7.000	7.000	7.000	7.000
Overhead	Overhead	-137.600	-138.100	-138.600	-139.100	-139.100
Totaal effect eerste wijziging		-1.227.598	-385.814	-324.999	-340.390	-336.756

Bijlage 2: Tweede begrotingswijziging 2022

Tweede begrotingswijziging 2022 (Besluiten ná MJB 2022 - 2025)													
Programma	Activiteitsgroep	Activiteit nummer	Grootboek-rekening	Omschrijving	Krediet	2022	2023	2024	2025	2026	Datum	Besluit	Toelichting
2	Algemene voorzieningen	661.015	438.099	Huren	-	0	22.000	22.000	22.000	22.000	21-12-2021/ 21-6-2022	College	Huurovereenkomst voor huur De Toel opgezegd
2	Algemene voorzieningen	661.015	438.099	Huren	-	0	-18.500	-18.500	0	0	21-12-2021/ 21-6-2022	College	Huurovereenkomst voor huur De Toel, in principe huur voor 1 jaar (met optie voor nog 1 jaar)
2	Algemene voorzieningen	661.015	433.000	Pachten/erfpachten	-	-2.180	-4.360	-4.360	-4.360	-4.360	21-12-2021/ 21-6-2022	College	Erfpachtcanon verhoging grond gemeentelijke gebouwen (1/m 1/7/27)
2	Algemene voorzieningen	661.015	442.000	Subsidies	-	-2.000	0	0	0	0	3-5-2022	College	Steun culturele sector corona
2	Algemene voorzieningen	661.020	442.000	Subsidies	-	-2.000	0	0	0	0	3-5-2022	College	Steun culturele sector corona
4	Openbare ruimte	657.000	474000/473000	Afschrijvingen/rente	€ 30.000	p.m	p.m	p.m	p.m	p.m	31-1-2022	Raad	Aanschaf Kattenplas, € 28.655,82 verwerkt in de activastaat (3e wijziging)
4	Infrastructuur	633.005	838.095	Eenmalige baten	-	345.053	0	0	0	0	16-11-2021	College	Verkopen Achterdijken in Nes, eenmalige baten
4	Infrastructuur	633.005	438.094	Eenmalige lasten, projecten	-	-5.054	0	0	0	0	16-11-2021	College	Afboeken boekwaarde Achterdijken in Nes
4	Infrastructuur	623.000	473000/474000	Afschrijvingen/rente	€ 35.000	p.m	p.m	p.m	p.m	p.m	26-4-2022	College	Prijsverhoging golfreker jachthaven van Raad € 35.000 krediet, informatiebrief aan de Raad
4	Infrastructuur	623.000	473000/474000	Afschrijvingen/rente	€ 25.000	p.m	p.m	p.m	p.m	p.m	20-12-2021	Raad	Extra krediet jachthaven, via slotwijziging. € 25.000 verwerkt in activastaat (2e wijziging)
4	Infrastructuur	672.000	p.m	p.m	-	p.m	p.m	p.m	p.m	p.m	10-5-2022	College	Reiniging en inspectie van riolering voor activastaat neutraal via het product riolering.
4	Infrastructuur	633.015	833.000	Pachten	-	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500	17-5-2022	College	Opbrengsten huur voor het sussen in de Vleijen

Tweede begrotingswijziging 2022 (Besluiten nà WJB 2022 - 2025)														
Programma	Activiteitengroep	Activiteit nummer	Omschrijving activiteit	Grootboek-rekening	Omschrijving	Krediet	2022	2023	2024	2025	2026	Datum	Besluit	Toelichting
5	Musea en culturele voorzieningen	654.005	Musea (incl. molens en vuurtoren)	442.000	Subsidies	-	-2.585	0	0	0	0	21-12-2021	College	Verleende subsidie door het college iets hoger dan eerst opgenomen in de begroting
5	Musea en culturele voorzieningen	654.005	Musea (incl. molens en vuurtoren)	442.000	Subsidies	-	-30.000	0	0	0	0	3-5-2022	College	Steun culturele sector corona
5	Musea en culturele voorzieningen	653.000	Culturele voorzieningen	442.000	Subsidies	-	-4.000	0	0	0	0	3-5-2022	College	Steun culturele sector corona
5	Infrastructuur	633.015	Exploitatie landerijen/gronden	833.100	Opbrengst verkoop grond	-	171.000	0	0	0	0	21-6-2022	College	Verkoop grond Kemphaansduun
6	Duurzame energiebronnen	674.005	Duurzaamheid	488.094	Eenmalige lasten, projecten	€ 45.0000 én € 100.000	-45.000	0	0	0	0	29-11-2021	Raad	Voorbereidingskrediet € 45.000 Energiepark Baillumberbocht, aandeelkapitaal in activastaat € 100.000 (3e wijziging)
6	Infrastructuur	633.015	Exploitatie landerijen/gronden	833.100	Opbrengst verkoop grond	-	91.205	0	0	0	0	13-7-2021	College	Verkoop grond Binnendieken 3
Dek. Mfid	Overige inkomsten en uitgaven	p.m	p.m	p.m	p.m	€ 390.000	p.m	p.m	p.m	p.m	p.m	30-5-2022	Raad	Aanvullend krediet starterslening € 390.000 verwerkt in de liquiditeitenprognose
Overhead	Overhead	600.420	Huisvesting buitendienst	474000/473000	Afschrijvingen/rente	€ 100.000	p.m	p.m	p.m	p.m	p.m	25-10-2021	Raad	Aanschaf Zoutloods , € 78.000 opgenomen in de activastaat (3e wijziging)
Overhead	Overhead	600.420	Huisvesting buitendienst	474000/473000	Afschrijvingen/rente	€ 65.000	p.m	p.m	p.m	p.m	p.m	18-7-2022	Raad	Renoveren loods buitendienst, € 65.000 in activastaat (3e wijziging)
			Totaal				515.940	640	640	19.140	19.140			

Bijlage 3: Derde begrotingswijziging 2022

Derde begrotingswijziging 2022										
Activiteit nummer	Omschrijving activiteit	Grootboek-rekening	Omschrijving	2022	2023	2024	2025	2026	Toelichting	
534.000	Personeel binnendienst	411.000	Salariskosten	-51.279	-218.343	-291.433	-296.770	-369.772	cf. vernieuwde salarisstaat, zie paragraaf 3.5	
535.000	Personeel buitendienst	411.000	Salariskosten	-45.633	-47.957	-49.847	-50.447	-65.106	cf. vernieuwde salarisstaat, zie paragraaf 3.5	
600.135	Griffie	411.000	Salariskosten	-1.957	-4.321	-6.107	-6.199	-7.999	cf. vernieuwde salarisstaat, zie paragraaf 3.5	
600.100	Raad en raadscommissies	411.000	Salariskosten	495	-2.002	-4.612	-4.681	-7.378	cf. vernieuwde salarisstaat, zie paragraaf 3.5	
600.105	Burgemeester en wethouders	411.004	Salariskosten Burgemeester	-6.614	-8.717	-11.064	-11.229	-13.546	cf. vernieuwde salarisstaat, zie paragraaf 3.5	
600.105	Burgemeester en wethouders	411.000	Salariskosten	-4.668	-7.027	-9.741	-9.888	-12.616	cf. vernieuwde salarisstaat, zie paragraaf 3.5	
664.005	Sociale werkvoorziening	411.000	Salariskosten	-37.896	-40.141	-45.464	-46.146	-51.082	cf. vernieuwde salarisstaat, zie paragraaf 3.5	
600.400	Bestuursondersteuning college	435.100	Personeel van derden	-42.200	0	0	0	0	cf. verwachte ontwikkelingen, zie paragraaf 3.5	
600.700	Uitkeringen gemeentefonds	843.100	Rijksvergoeding exploitatie	951.180	1.390.269	1.222.847	1.399.340	962.141	Op basis van de meircirculaire, zie paragraaf 3.5	
600.700	Uitkeringen gemeentefonds	838.095	Eenmalige baten	-236.878	-159.626	35.261	-27.214	-84.422	Op basis van de meircirculaire, zie paragraaf 3.5	
673.045	Afvalstoffenheffing dorpen	837.000	Heffingen (leges, reinigingsrechten)	23.629	23.629	23.629	23.629	23.629	Cf. nieuwe staat belastingopbrengsten, zie paragraaf 3.5	
672.005	Rioolheffing gecombineerd	822.200	Belastingopbrengst inkomen gezinnen	11.784	11.784	11.784	11.784	11.784	Cf. nieuwe staat belastingopbrengsten, zie paragraaf 3.5	
672.005	Rioolheffing gecombineerd	822.100	Belastingopbrengst producenten	2.080	2.080	2.080	2.080	2.080	Cf. nieuwe staat belastingopbrengsten, zie paragraaf 3.5	
634.030	Toeristenbelasting hotels/pensions nachtregister	822.100	Belastingopbrengst producenten	23.000	23.000	23.000	23.000	23.000	Cf. nieuwe staat belastingopbrengsten, zie paragraaf 3.5	
634.040	Toeristenbelasting vakantieonderkomens nachtregister	822.100	Belastingopbrengst producenten	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000	Cf. nieuwe staat belastingopbrengsten, zie paragraaf 3.5	
634.045	Toeristenbelasting mobiele onderkomens met vaste standplaats	822.100	Belastingopbrengst producenten	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500	Cf. nieuwe staat belastingopbrengsten, zie paragraaf 3.5	
634.050	Toeristenbelasting mobiele onderkomens seizoenplaats	822.100	Belastingopbrengst producenten	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	Cf. nieuwe staat belastingopbrengsten, zie paragraaf 3.5	
634.055	Toeristenbelasting mobiele onderkomens (tenten)	822.100	Belastingopbrengst producenten	17.500	17.500	17.500	17.500	17.500	Cf. nieuwe staat belastingopbrengsten, zie paragraaf 3.5	
634.075	Toeristenbelasting kampeerboerderijen nachtregister	822.100	Belastingopbrengst producenten	-85.000	-85.000	-85.000	-85.000	-85.000	Cf. nieuwe staat belastingopbrengsten, zie paragraaf 3.5	

Derde begrotingswijziging 2022									
Activiteit nummer	Omschrijving activiteit	Grootboek-rekening	Omschrijving	2022	2023	2024	2025	2026	Toelichting
600.110	Ambtswoning burgemeester	473.000	Afschrijvingen	-1.513	-1.513	-1.513	-1.513	-1.513	Cf. nieuwe activa, zie paragraaf 3.5
600.415	Huisvesting binnendienst	473.000	Afschrijvingen	-187	-187	-187	-187	-187	Cf. nieuwe activa, zie paragraaf 3.5
600.420	Huisvesting buitendienst	473.000	Afschrijvingen	-483	-483	-483	-483	-483	Cf. nieuwe activa, zie paragraaf 3.5
621.000	Wegen, straten, pleinen en (fiets)paden	473.000	Afschrijvingen	-1.207	-1.207	-1.207	-1.207	22.585	Cf. nieuwe activa, zie paragraaf 3.5
621.035	Vliegveld	473.000	Afschrijvingen	2.629	2.629	2.629	2.629	2.629	Cf. nieuwe activa, zie paragraaf 3.5
622.000	Parkeerterreinen	473.000	Afschrijvingen	-2.800	-2.800	-2.800	-2.800	-2.800	Cf. nieuwe activa, zie paragraaf 3.5
623.000	Passantenhaven	473.000	Afschrijvingen	3.869	3.869	3.869	3.869	3.869	Cf. nieuwe activa, zie paragraaf 3.5
624.000	Veerdam	473.000	Afschrijvingen	-18.349	0	0	0	0	Cf. nieuwe activa, zie paragraaf 3.5
633.000	Eigendommen	473.000	Afschrijvingen	-97	-97	-97	-97	-97	Cf. nieuwe activa, zie paragraaf 3.5
642.020	Onderwijs huisvesting voortgezet onderwijs	473.000	Afschrijvingen	0	0	0	0	4.917	Cf. nieuwe activa, zie paragraaf 3.5
652.000	Accommodaties sport	473.000	Afschrijvingen	877	877	877	877	26.413	Cf. nieuwe activa, zie paragraaf 3.5
652.010	Groene sportvelden en terreinen	473.000	Afschrijvingen	12.384	10.934	10.934	10.934	20.934	Cf. nieuwe activa, zie paragraaf 3.5
654.005	Musea (incl. molens en vuurtoren)	473.000	Afschrijvingen	0	0	0	0	0	Cf. nieuwe activa, zie paragraaf 3.5
657.000	Openbare ruimte en (openlucht)recreatie	473.000	Afschrijvingen	22.882	1.390	1.390	1.050	2.736	Cf. nieuwe activa, zie paragraaf 3.5
657.025	Strandrecreatie	473.000	Afschrijvingen	1.200	0	0	0	0	Cf. nieuwe activa, zie paragraaf 3.5
661.000	Samenkracht en burgerparticipatie	473.000	Afschrijvingen	-380	-854	-854	-874	-874	Cf. nieuwe activa, zie paragraaf 3.5
661.020	Buurt- en Clubhuizen	473.000	Afschrijvingen	0	0	0	0	162	Cf. nieuwe activa, zie paragraaf 3.5
664.005	Sociale werkvoorziening	473.000	Afschrijvingen	6.000	-439	-438	-438	-438	Cf. nieuwe activa, zie paragraaf 3.5
673.000	Afvalinzameling algemeen	473.000	Afschrijvingen	3	-4.097	-4.097	-3.500	-3.500	Cf. nieuwe activa, zie paragraaf 3.5
673.015	Afvalinzameling dorpen	473.000	Afschrijvingen	-1.050	-1.050	-1.050	-1.050	-1.050	Cf. nieuwe activa, zie paragraaf 3.5
673.030	Afvalinzameling bedrijven	473.000	Afschrijvingen	-321	-321	-321	-321	-321	Cf. nieuwe activa, zie paragraaf 3.5
524.000	Materiaal/materieel	473.000	Afschrijvingen	83.050	-20.250	-25.500	-36.037	-52.028	Cf. nieuwe activa, zie paragraaf 3.5

Derde begrotingswijziging 2022										
Activiteit nummer	Omschrijving activiteit	Grootboek-rekening	Omschrijving	2022	2023	2024	2025	2026	Toelichting	
683.050	Woningbedrijf Ameland	836.000	Huren onroerende zaken	-4.886	-7.676	-8.331	13.249	35.045	Cf. vernieuwde SVB, zie paragraaf 3.3 en 3.5	
683.050	Woningbedrijf Ameland	836.002	Leegstand woningbedrijf	-28.442	-33.576	-33.650	-34.082	-34.518	Cf. vernieuwde SVB, zie paragraaf 3.3 en 3.5	
683.050	Woningbedrijf Ameland	874.000	Toegerekende rente	-2.408	6.284	4.043	4.043	4.043	Cf. vernieuwde SVB, zie paragraaf 3.3 en 3.5	
683.050	Woningbedrijf Ameland	473.000	Afschrijvingen	-1.145	-1.145	-1.145	-1.145	-1.145	Cf. vernieuwde SVB, zie paragraaf 3.3 en 3.5	
683.050	Woningbedrijf Ameland	421.000	Belastingen	61.630	154.752	157.074	156.055	155.022	Cf. vernieuwde SVB, zie paragraaf 3.3 en 3.5	
683.050	Woningbedrijf Ameland	433.000	Pachten/erfpachten	0	-1	-1	-7	-14	Cf. vernieuwde SVB, zie paragraaf 3.3 en 3.5	
683.050	Woningbedrijf Ameland	438.020	Externe deskundigen	-997	0	0	-381	-767	Cf. vernieuwde SVB, zie paragraaf 3.3 en 3.5	
683.050	Woningbedrijf Ameland	438.010	Verzekeringen	-4.830	-4.902	-4.975	-5.292	-5.613	Cf. vernieuwde SVB, zie paragraaf 3.3 en 3.5	
683.050	Woningbedrijf Ameland	438.090	Dagelijks onderhoud	-1.063	-9.524	-9.667	-11.106	-12.566	Cf. vernieuwde SVB, zie paragraaf 3.3 en 3.5	
683.050	Woningbedrijf Ameland	432.000	Ov. aankopen en uitbesteding	96.031	97.471	98.934	95.342	91.696	Cf. vernieuwde SVB, zie paragraaf 3.3 en 3.5	
683.050	Woningbedrijf Ameland	438.084	Vervanging badkamers/keukens	-97.790	-99.257	-100.745	-104.556	-108.424	Cf. vernieuwde SVB, zie paragraaf 3.3 en 3.5	
683.050	Woningbedrijf Ameland	438.034	Contributies/lidmaatschappen	486	494	501	465	428	Cf. vernieuwde SVB, zie paragraaf 3.3 en 3.5	
683.050	Woningbedrijf Ameland	438.094	Eenmalige lasten, projecten	147.949	61.558	100.831	158.531	153.728	Cf. vernieuwde SVB, zie paragraaf 3.3 en 3.5	
683.050	Woningbedrijf Ameland	474.094	Toegerekende rente liquiditeiten GWA	7.663	-1.034	1.666	4.871	5.779	Cf. vernieuwde SVB, zie paragraaf 3.3 en 3.5	
683.050	Woningbedrijf Ameland	438.009	Nutsbedrijven leegstand	61	62	62	0	-64	Cf. vernieuwde SVB, zie paragraaf 3.3 en 3.5	
683.050	Woningbedrijf Ameland	474.000	Toegerekende reële en bespaarde rente	-222	-90	-73	-150.598	-147.793	Cf. vernieuwde SVB, zie paragraaf 3.3 en 3.5	
683.050	Woningbedrijf Ameland	411000 o.a.	Toegerekende salariskosten	0	0	0	0	-5.293	Cf. vernieuwde SVB, zie paragraaf 3.3 en 3.5	
600.105	Burgemeester en wethouders	412.005	Soc. uitkeringen personeel	5.196	-4.122	-4.122	9.798	65.091	Cf. nieuwe herrekening, zie paragraaf 3.5	
600.125	De Waddeneilanden	438.094	Eenmalige lasten, projecten	450.000	0	0	0	0	Cf. nieuwe aannames, zie paragraaf 3.5	
600.599	Rente	474.095	Toegerekende rente grondexploitaties	-3.244	4.059	1.089	1.309	3.017	Cf. nieuwe berekening grondexploitaties, zie paragraaf 3.5	
661.045	WMO overig	438.094	Eenmalige lasten, projecten	3.200.000	-3.200.000	-464.369	0	0	Cf. nieuwe aannames, zie paragraaf 3.5	
672.000	Riolering	472.000	Mutaties voorzieningen	-13.864	-13.864	-13.864	-13.864	-13.864	Cf. nieuwe berekeningen, zie paragraaf 3.5	
601.000	Mutatatie reserves	471.000	Mutaties reserves	9.000	-156.418	-194.536	-82.846	-84.466	Cf. nieuwe staat van reserves en voorzieningen, zie paragraaf 3.5	
601.000	Mutatatie reserves	871.000	Reserveringen	-3.827.231	3.204.122	468.491	-44.353	-99.646	Cf. nieuwe staat van reserves en voorzieningen, zie paragraaf 3.5	
600.599	Rente	451.000	Rente langlopende geldleningen	105.690	68.225	38.737	65.422	109.710	Cf. nieuwe staat van geldleningen, zie paragraaf 3.5	
Effect derde begrotingswijziging				829.134	1.054.450	957.437	1.078.965	581.052		

Bijlage 4: Nieuw beleid kadernota 2023

Lijst wensen en beleidsvoornemens bij Kadernota 2022

Omschrijving	Programma	Begrote omvang	Jaarlijks effect				
			2022	2023	2024	2025	2026
Programma de Waddeneilanden	Bestuur	€ 1.800.000 (4 * € 450.000)	-1.800.000	0	0	0	0
Programma de Waddeneilanden	Bestuur	€ 1.800.000 (4 * € 450.000)	1.800.000	0	0	0	0
Vervanging gepensioneerden binnendienst	Bestuur	€ 75.000	0	75.000	0	0	0
Formatieplekken buitendienst (1,3 fte)	Bestuur	€ 64.000 + 16.800	0	80.800	80.800	80.800	80.800
Formatieplek ICT (0,5 fte)	Bestuur	€ 36.250	0	36.250	36.250	36.250	36.250
Formatieplek voor nieuwe vacatures gepensioneerden	Bestuur	€ 16.300 + 19.200	0	35.500	35.500	35.500	35.500
Partnerschappen (Kleve en Fano)	Bestuur	€ 10.000	0	10.000	0	0	0
Formatieplek verduurzaming gemeentelijke gebouwen (1 fte)	Bestuur	€ 81.500	0	81.500	81.500	81.500	81.500
Inhuur voor maatschappelijk vastgoedbeleid	Sociaal Domein	€ 24.000	0	24.000	0	0	0
Subsidie (regulier) STAM vanaf 2023	Sociaal Domein	€ 18.500		18.500	18.500	18.500	18.500
Actualiseren sport- en beweegbeleid	Sociaal Domein	€ 24.000	0	24.000	0	0	0
Accommodatie voetbalcomplex Geel-Wit	Sociaal Domein	€ 50.000	0	50.000	0	0	0

Lijst wensen en beleidsvoornemens bij Kadernota 2022

Omschrijving	Programma	Begrote omvang	Jaarlijks effect				
			2022	2023	2024	2025	2026
Kwaliteitsimpuls vliegveld (aanvulling op reeds doorgerekende businesscase 2021)	Fysieke Leefomgeving	eenmalig € 87.000 en structureel € 52.000	0	139.000	52.000	52.000	52.000
Aanschaf 30 glas inzamel containers	Fysieke Leefomgeving	kapitaallasten € 60.000	0	4.900	4.840	4.780	4.720
Onderzoek parkeren jachthaven	Fysieke Leefomgeving	€ 24.000	0	24.000	0	0	0
Parkeren in de jachthaven investering	Fysieke Leefomgeving	kapitaallasten € 140.000	0	9.100	8.995	8.890	8.785
Veerverbinding	Fysieke Leefomgeving	€ 24.000	0	22.500	22.500	22.500	22.500
Infrastructurale maatregelen verkeersveiligheid	Fysieke Leefomgeving	€ 75.000	0	75.000	0	0	0
LIOR (Leidraad inrichting openbare ruimte)	Fysieke Leefomgeving	€ 24.000	0	24.000	0	0	0
Kurk kunstgrasveld Geel-Wit	Fysieke Leefomgeving	€ 30.000	0	30.000	0	0	0
Vervangen hekwerk uitkijkplateau Oerd	Fysieke Leefomgeving	kapitaallasten € 15.000	0	1.725	1.703	1.680	1.658
Toiletvoorziening nabij Oerdhut	Fysieke Leefomgeving	kapitaallasten € 10.000	0	2.150	2.120	2.090	2.060
Monumenten en beeldbepalende panden	Fysieke Leefomgeving	€ 24.000	0	24.000	0	0	0
Onderhoud muren begraafplaats Nes (aanvullend budget)	Fysieke Leefomgeving	€ 40.000	40.000	0	0	0	0

Lijst wensen en beleidsvoornemens bij Kadernota 2022

Omschrijving	Programma	Begrote omvang	Jaarlijks effect				
			2022	2023	2024	2025	2026
Subsidie toeristische jeugdgroepen	Financiën	€ 50.000	0	50.000	50.000	50.000	50.000
Campagne 'Welkom in onze Wereld'	Toerisme	€ 25.000	0	25.000	0	0	0
Onderzoek routekaart energievoorziening	Duurzame ontwikkeling	€ 60.000	0	60.000	0	0	0
Verkenning oprichting energiedienstenbedrijf	Duurzame ontwikkeling	€ 35.000	0	35.000	0	0	0
Quick winprogramma Duurzaamheid	Duurzame ontwikkeling	€ 50.000		50.000	0	0	0
Personeelshuisvesting	GWA	€ 24.000	0	24.000	0	0	0
Woonzorgvisie	GWA	€ 24.000	0	24.000	0	0	0
Stelpost voorzien noodzakelijke uitgaven	Bestuur	€ 1,25 miljoen 2024, v.a. 2025 € 1,5 miljoen	0	0	1.250.000	1.500.000	1.500.000
Effect nieuw beleid			40.000	1.059.925	1.644.708	1.894.490	1.894.273